

«Я - СТАТУЯ ЖИВА ЛАОКООНА...»

Хотілося б почати саме із оцих рядків:

*Я тебе цілую обережно,
Щоб не налякалася того,
Що забув я зрозумілі межі
Віку, виду і життя мого.*

Або, скажімо, з цього:

*Кажуть, нас там бачили, як ходимо
В теплім літі. І рука в руці.
Щось недоговорене говоримо,
А сльоза щаслива на щоці.*

І це було б абсолютно справедливо, бо інтимна лірика в Олександра Мороза настільки органічна, природна, що саме вона найяскравіше визначає його в поезії, як, до речі, і в житті в цілому.

Олександр Мороз видає шосту повноформатну книжку поезій протягом трьох-чотирьох років (не багатьом поетам вдається стільки навіть написати), це книги справжньої поезії — в ній переколотилося серце, нарубцюва-лася душа, а ми при імені Мороза однак перш усього уявляємо його як політика. І не дивно, бо такий політик, що має талант і тяжку ношу — підкреслюю: талант і тяжку ношу чесного народного державотворця, що свято вірить у свою ідею, переконаний, що працює вона на народ і державу, — у нас один. Він — духовний політик, що майже недопустимо у світі і вже зовсім не вписується в ненормовані параметри політикуму українського. Бо майже всі лідери у нас — слуги бізнесу. Вони в своєму часі і в чужих руках, оскільки головний світовий бізнес (гроші) не в нас.

Дух — у нас. І оскільки О. Мороз — політик духовний, політик з базовою ідеєю народної держави

України — він наш. До того ж, я вже не раз говорив і підкреслюю ще раз: як державотворець він закодований у своєму таланті, а справжній талант ні прикупити, ні перепродати ще не вдалося нікому.

Саме як талановитий народний, духовний, національний політик він виділяється у своєму часі, як білий айсберг у кипучо-каламутному рейвасі боротьби бізнесово-владних структур, що шматують Україну за всіма законами дикого капіталізму.

Тут би я й перейшов до поезії, але є речі, які, базуючи політику, духовно живлять і поезію, а тому обминути їх буде не по-хазяйськи: хто ж розумний обійде свою очевидну підмогу?

Маю на оці конституційну реформу. Всі у нас, навіть діти, що вивчають історію нашого народу (колишню чи теперішню — не має значення) знають: на Україні ніколи не було царя. Наш гетьман мав повну владу її руках лише в поході, під час війни. В нормальних умовах українці завжди гукали «на раду», пам'ятаючи, що одна голова — добре, а дві — не лише більше, а й краще. І тому ради як форма влади в нас у психології засвоєні генетично.

Але нам з такою силою нав'язують царя (президента), що мимоволі починаєш розуміти, кому це потрібно — колонізатору! Адже президентом (ми це вже побачили) управляти легше, ніж радою. Олександр Мороз розуміє це чудово, тому вибір на зміну форми влади зробив без права на відступ. Це зухвало (на думку хазяїв світового порядку), це одчайдушно, але це мужньо, патріотично, це саме так Україні треба сьогодні.

Але чому, чому він так зробив?

Бо доля свого народу, доля України в нього не красується про людське око нагрудно — на вишиванці. А живе в грудях, у серці, як і належить людям, що святим не торгують, а в нього вірять, його сповідують, ним живуть і йому служать.

Саме тут я й вийшов на цілісність природи Мороза — поета, як і Мороза — політика, Мороза — просто людини. Ця цілісність дає його поезії особливу підсвітку — підсвітку правди. Саме нею сильні вірші, бо там нуртують почуття, що підносять, окриляють чи печуть, мучать душу автору, а тому вони відповідно діють і на читача. Причому, це однаково — йде мова про лірику інтимну, громадянську чи філософську, хоча як і в житті, в поезії О. Мороза це переплетено настільки тісно, що розділити можна лише умовно. Дійсно, людина усім цим так живе. Так і пише.

Вроджена граціозність почуттів дає такий же природний граціозний, артистичний мовний ряд:

Чому життя — одна гонитва,

Коли давно вже ти моя ?

Чому слова мої — молитва?

Не знаю я.

Не знаю я.

Знає автор! Знає, але є такий стан душі, в якому квітне саме «не знаю я». Така щирість інтиму проймає більшість його поезії. Не зможу утриматися, не процитувавши ще чотири рядки:

Там, де ми були з тобою, згадую,

Збереглося, кажуть, все як є.

Зірка та не впала — лише падає,

І зозуля вдосвіта кує.

Малюсінський штрих до зірки — і де ти дінешся, серце стрепенулося у кожного по-своєму.

О. Мороз — романтик у всьому. Можливо, в політиці, де закони акуліччі, це робить його беззахисним, від чого шлях до перемог стає довшим, але в поезії шлях до серця романтизм скорочував завжди. Проте його романтизм особливий, я сказав би, новий у поезії. Можливо,

тому, що постійно потрапляє в молотарку в політиці, він якийсь по-особливому зрілий, внутрішньо випробуваний на необхідність для добра. Саме тому на крутому розвороті він раптом може, нічого не боячись, набирати оголеної стилетної форми і звучати так:

*Патріотизмом зайнялися,
Сиріч товаром ходовим.*

Або:

*Роби, що мушиш.
З того буде*

Добро.

Або:

*У нас біда з патріотизмом,
Бо він на ненависті зріс.*

І вже коли лукавою дійсністю зриваються всі запо-біжники, романтизм відступає за занавіс, уступаючи місце бронзовій іронії і залізному присуду:

*Ударте в литаври!
У труби заграйте!
Святкові усі одягніть кунтуші!
Змінились вартові.*

*Лишилися... грати
На стомленій*

*чорно
брехнею
душі.*

Мені, як людині менш романтичній, хочеться прокоментувати ці рядки, підкресливши: ударте в литаври, як дурні. Ми прошараварили-провишиванили понад сім століть своєї історії. І досі не порозумнішали — паради масок нас, як тубільців, шокують, в одних одбираючи розум, а в інших совість. Нас одних купили на долари, як продажних, інших на

цяцьки, як мавп. І ми, як папуги, і ювтурюємо услід торгашам: «Нам треба доброго царя!». А його, доброго, хоч лопни, в житті не було, нема і не буде, бо не буває в природі!

Я завжди був переконаний: не буває поезії як самої. Справжня поезія — це дзеркало душі людини. І характеру особливого, бо рядове, як не дивно, нікого не цікавить. Олександр Мороз — постать. В усьому: і в думках, і в діях, і в почуттях. І ще дозволю собі сказати: постать категорична, що не дає продихнути ні душі своїй, ні тілу. Ось як він напише про себе: «...з драконом я статуя жива Лаокоона». Отакий він у житті. При його безсеребрянстві це йому особисто нічого хорошого не дає. Але дає поезії. І, можливо, читач (читай — народ) колись зрозуміє, що бути романтиком у житті, в політиці і в світі духовному — це бути просвітителем, обравши почесний, красивий і... мужній шлях. Бо ж ми знаємо, що наймирніший просвітницький шлях народу устилався тілами просвітителів.

В умовах, коли держава не противиться винищенню національних духовних багатств, зокрема головного — літератури, в середовищі, де «розкручуються» недолугі порнографічно-матюкальні книжки, мені по-чоловічому приємно, що в українській літературі є Олександр Мороз. Наша справжня література завжди була, є і залишиться літературою борців.

Михайло ШЕВЧЕНКО

В берегах любові

СТЕЖКА

Я пам'ятаю осінь і негоду...
Один іду у горобину ніч
По стежці тій, де ми удвох не ходим,
Де на весні зустрілись
Віч-на-віч.
А ти далеко десь.
Я весь в полоні суму.
Здається, дощ і непроглядна тьма
Доповнюють все те, про що я думав,
Бо світ немилый, як тебе нема.
І раптом ніби просвітлила стежка,
І я відчув, що тут я не один,
Що десь іздалеку за мною стежиш,
И на стежці світяться твої сліди.

* * *

Не заболить душа даремно,
Без хмари доїцик не пройде.
Чому ж я так пильную ревню,
Із ким говориш, як і де?

Чому життя — одна гонитва,
Коли давно вже т — моя?
Чому слова мої — молитва?
Не знаю я.

Не знаю я

* * *

Там, де ми були з тобою, згадую,
Збереглося, кажуть, все, як є.
Зірка та не впала — лише падає,
І зозуля вдосвіта кує.

Там сади цвітуть, не осипаються
І доріжка срібна на воді.
Солов'ї так само сперечаються,
Чи зійдуться долі молоді.

Кажуть, нас там бачили, як ходимо
В теплім літі. І рука в руці.
Щось недоговорене говоримо,
А сльоза щаслива на щоці.

Там трава рососою умивається,
Та ж стежина за собою зве.
Все як є, бо це не забувається.
Все як є, бо ще любов живе.

* * *

Довгий час я не міг пізнати,
Що тривожить тебе, бува,
Чом в очах твоїх, ніби натяк,
На забуті мною слова.
І чим далі, то бачу більше
Всю печаль твою день при дні.
Ти у полум'ї моїх віршів
Не могла не згоріти... Ні.

РЕВНІСТЬ

Ну скажи, чому тебе ревную
До життя, яке було колись?
Ти не скажеш.

Скажеш — не почую.

Хоч візьми та нагло розірвись.
І того, що буде — не забуду,
І що є — те не перенесу,
Чи ковзне хто поглядом по грудях
Як мені по серцю полоснуть.
Десь ти народилася для мене.
Не для нього — зчитано з небес.
Порішив би, знаю достеменно,
І його з тобою.
І себе.

* * *

Боже, яка ти красива!

Боже, красива яка!

М. Шевченко

Це ж треба,
щоб душа отак просила
У Господа надії на любов.
Щоб сивий біль на всю шалену силу
І серце, й голову — не ранив, а колов.
Хіба не знав: у світі — не в кімнаті —
Тебе не вкрити чарівним плащем,
Що мука буде колами кружляти
В хурделиці, під сонцем чи дощем.
Що це вогненне велетенське коло
Хіба розірве лиш твоя рука,
Чи погляд твій — як право на розмову,
Де все — зізнання в тім,
Що ти така.

ЗІЗНАННЯ

У цьому світі, в цьому місті,
Де тонеш в повені людей,
Собі знайти не можу місця
Вночі і вдень, вночі і вдень.
Довкола ніби поволока
Туманом землю напина,
І десь далеко одинока
Звучить зажурено струна.

Все про одне: мої кохані,
Простіть, як зможете, мене.
Прийшла любов моя неждано,
Котра лише з життям мине.
Не знаю, щастя це чи горе,
Та перед вами є вина,
Бо серце з серцем заговорить,
Але ж любов на вас одна.

Душа хвилюється, як річка,
Її коханням відігрів,
Пливе завітчана і... вічна
Поміж ревливих берегів.
І в тому, мабуть, таємниця,
І в тому радість і вина,
Як вечорами річці сниться
Від пісні стишена луна.

Все про одне: мої кохані,
Простіть, як зможете, мене.
Прийшла любов моя неждано,
Котра лише з життям мине.
Не знаю, щастя це чи горе,
Та перед вами є вина,
Бо серце з серцем заговорить,

Але ж любов на вас одна.

УРОК МАЛЮВАННЯ

Я к тобі сказати, що хвилюється
Серце

від твоїх раптових сліз?

Може, та картина домалюється,
Котрій готували ми ескіз?

Фарби і зелені, і коричневі
Нанесе природа і без нас,
Бо учитель для обох досвідчений —
Невблаганний, справедливий час.

З погляду твого, ніби далі я,
І на душу — каменем — слова.
А тим часом відцвіла конвалія —
В спогади щасливі відплива.

Відпливає все, не повертається,
І ніхто нам руки не зведе.
Водноруч коса не заплітається.
— Де, — кричу, — ти?!..
Відголоском: «Де-е?..»

Ти себе послухай, коли згадуєш
Дещо із *написаного* нам.
Щастя не змалюєш чорним — зрадою.
Я тебе нікому не віддам.

* * *

Сивію з любові, а може, сивію від болю
За тим, що у вирій частіше злітають думки.
І ближче до серця знайоме «...така її доля»,
І довше в долоні тепло від твоєї руки.

Зійшлися дороги, а потім розходяться клином.
Кому не судилось... А може, судилося так.
Даремно, напевне, щоразу шукати причину:
У всьому є віщий, тривожний і праведний знак.

Зі мною і небо високе тобі прихилилось,
І голуб, що справа, на гілку вишневу сіда.
Нас, вірних, так мало, нас, ніжних, так мало

лишилось

І хтозна: це щастя,
Це щастя твоє чи біда...

* * *

Коли далеко я від тебе,
То іншим бачиться добро.
Синішим — українське небо,
І повноводнішим — Дніпро.
І стежка та, де ми ходили,
Й тремтіння рук,
жадання мук.

...Нехай усе це уявилося.
Нехай.

Та знаєш ти,
чому.

* * *

Зима вертається у квітні,
Коли в душі нема ладу.
Ти посміхнись мені привітно,
До тебе цвітом упаду.

Білють яблуні і груші,
А вітер кличе до дощу.
Ти посміхнись. Відкрию душу,
Ввійти у неї попрошу.

Не бійся в квітні зимніх буднів,
У відчай раптом не впадай.
Ти посміхнись, тепло прибуде,
Все буде добре, так і знай.

8 БЕРЕЗНЯ

Бессарабка рясна, як циганське убрання...
Горбоносі й вусаті кавказькі брати
Відпускали товар.

Я в кишені старанно
Відраховував гроші, аби підійти
Та без здачі узяти жовтаву мімозу,
Щоб до свята зізнатися рідній — одній.
А Хрещатик на мене дивився крізь сльози.
Може, заздри́в на щастя.

А, може, і ні.

Бо навіщо?

Пливли там щасливих потоки.
Під каштанами мокрими нітився сніг.
Голубіла земля від небес яснооких,
І співала душа березневі пісні.
Так наївно і щиро кохати,
напевне,
Може серце, віддавшись у ніжний полон.
Відчуваю: пороблено наче для мене
Щось тобою.

Донині триває той сон.

...Принесу оберемок троянд із базару...

Візитівку затим приладнаю «Мороз».

Як годиться...

А я обміняв би їх зараз
На одну лише гілочку давніх мімоз!

* * *

До середини літа співав соловей,
Бо холодна весна і не склалась година.
А буває, що серце людину зове...

— А не можна, — їй скажуть.

— Чому?

— Бо — людина.

Ну, звичайно, всі знають: на сніг і на цвіт
Є свій час, як і час на той спів солов'їний.

То чому ж восени позолочений слід

Ніби в парі веде і печаль, і надію?

Хай співає собі соловей, бо життя

Відвело йому голосу й щастя для того.

А коли полонило тебе почуття,

То люби

й не гніви ні людей,

ані Бога.

* * *

Виткався над озером алий свет зари.

С. Єсенін

Приворожила, причарувала
Та ще й сміється, мов, «біс в ребро».
На сивий чуб мій пелюстка впала,
І я подумав: це на добро.

Мій вік — не вада, для тебе натяк
На те, чом серце мовчить.

Воно

Ніяк не скаже:

«Панове-браття,
Піднімем чару з хмільним вином».

Та й більш нічого, які там рани?
Які там думи об цій порі?
А що робити, коли до ранку
Так само плачуть ще глухарі?

Душа співає, а більше — тужить.
Над світом синьо печаль пливе.
А серце любить, мій милий друже,
Болить, бентежить...

Тому й живе.

* * *

Ой, не родить калинонька у тіні густій.
Ой, не любить дівчинонька — хоч падай, хоч стій.
Щоб калиноньці зарадить — то пересади,
А дівча захочеш звабить — то накрій сліди
На тій стежечці-доріжці, де ішла вона.
Дасть тобі листочків ніжних калина одна.

* * *

Дівчинонька, мій проліску ясний!
Такого у природі не буває,
Щоб розквітали квіти до весни.
А ти цвітеш.

Тепер я диво знаю.
Таке воно тремтливе, як сльоза.
Коштовніше усіх на світі перлів.
Боюсь за нього. Тільки не щезай!
Усе, мов зачароване,
завмерло...

* * *

Немає у світі ні правди, ні волі...

М. Шевченко

Любов щаслива не буває,
Бо щастя кожне — лише мить.
І той, хто жде його, страждає,
А проминувши, знов горить

В надії, що цвістиме рясно
Лише для двох одна весна,
І сподівання це прекрасне,
Як пісні тіль неголосна.

Про те, що ти одна-єдина,
Про те, що ти лише один,
І що щаслива та година —
Неопалима із купин.

Таке життя — стоїш на чатах
Того, що є всьому вінець:
Де щастя кожного початок,
Там щастю кожному кінець.

Так є і буде. Та воскресне
Із небуття щаслива мить.
Нема нічого, тільки серце
Бентежить душу і болить...

АСОЦІАЦІЯ МЕЛОДІЇ

Не наводжу місця...
 Боже! Не встигаю...
Не сказала знову я про головне...
А тебе літак уже давно чекає.
Полетить у безвість,
 де нема мене.

Є надії крила,
Крила є в розпуки.
Може, я відкрила
Пізно, хто ти є.
Слів, котрих немає,
Скажуть мої руки,
Скажуть мої очі,

Серденько моє.
Не знаходжу місця...
Кара за неласку.
А слова неказані линуць звідусіль.
Я раніш не знала:
Де життя, де казка...
Час на двох — це іщастя.
А окремо — біль.

* * *

За снігами, снігами білими
Світ увесь забілів.
Ніби вчора лише зустрілись ми
На краєчку землі.
І так само тоді сніги були.
Скільки ними я снів!
І, здається, від них долинули
Передзвони весни.

* * *

P.S.

Я не боюся, що банальним
Сюжет цей видається комусь.
Ми сидимо у ресторані.
Вино, розмови,
жарти,
блюз.
Напевно, в музиці причина —
Жан Морія і Джо Дассен —
У давню
трепетну годину,
Де можна все,
вона несе.
То ми на ковзанці у парі,
То перший
мій студентський бал.
Я там у захваті щось марив
Крізь почуттів гарячий шал.
Тоді були простори сині,
Як я сказав не «Вам» — «тобі»,
Як цілував свою єдину —
Долоні, очі голубі.
Усесвіт змалився до тебе,
Точніше: ти закрила світ,
Моя голубко, зірko в небі...
І сніг перетворився в цвіт,
І зупинявся час, і мимо
Він плів для інших,
не для нас.
І так триває
аж донині. Я відчуваю.

...Грає джаз.
Я крадькома на Вас погляну,
А слів нема — ні пари з вуст,
І без вина, здається, п'яний,
Хоч видатись смішним боюсь.
Спасибі Вам за казку дивну,
За спогад той, де Ви — не Ви,
За цю малесеньку годину,
З якої час іде новий.

* * *

Я день тебе не бачу — і сумую.
А вік тебе не знаю — і живу!
Хто наші долі в небесах тасує?
На кого ангел тягне тятиву?
Не може бути, щоби випадково
Траплялися не зустрічі — дива,
Коли, здається, справдилось:

підкова

Таки принесла щастя.

І слова

Самі складаються у

ніжний лемент.

Де слів не треба: очі є, вуста.

І ти так само говориш щось до мене,

І стежка поміж нас не зароста.

Можливо, і судилось нам нарізно,

І все це не із нами відбулось?

І ти про те попросиш Бога слізно...

А я не буду. Бо життя вдалось,

Бо день тебе не бачу — і сумую...

СВІТ ВЕЧОРОВИЙ

Як сонце сідає за ліс надвечірній,
Як небо синіє і зірка тремтить,
Здається, я сам відлітаю у вирій,
А серце від болю і жалю щемить.

Обнімаю мій світ вечоровий,
Не боюсь гіркоти забуття.
Не буває без щастя любові,
Не буває без болю життя.

У час такий сходяться давнє і близьке:
І мами рука на твоєму плечі,
І щебет онуків, і хата-колиска,
Оркестри і тиша, і скрипка в плачі.

О, Господи, небо тримай, ніби долю,
Хай сонце сідає, хай діти поснуть.
У повені ніжності, ласки й любові
Їм диво побачене сни принесуть.

ЛЕЛЕКИ

ТС

Збиралися лелеки в дорогу далеку,
Бо серпень до осені в гості іде.
І поміж собою повиту журбою
Там сивий лелека розмову веде.

Прощатись з щастям не спіши,
Я переллю до тебе в слові
Частину ніжної душі,
Великої і чистої любові.

Подруженько вірна, нам знову летіти
Над рідним гніздом, над селом, над Дніпром.
Тримаймося пари — це більше, ніж жити, —
Хай навіть болить попід лівим крилом.

Знялися лелеки. Віддалений клекіт,
А в ньому про волю, про вічне, про нас.
Летіти й вертатись, любити й страждати,
Сміятись і плакати — є всьому час.

ЖІНОЧИЙ МОНОЛОГ

Як дивно, я тебе ревную...
Та нащо це мені в житті...
Ти щось мені сказати хотів,
А я не чую. Я не чую.

Мені однаково самій,
Чи хтось тебе (і як) хвилює.
Нехай царівна зацілує —
Про мене ти чужий, не мій.

Я під високі небеса
Злітаю піснею про долю.
Душі, що в пісні тане болем,
Переливається краса.

Я горда! Гордою ходою
(Чи знаєш ти мене таку?)
Заходжу в долю, як в ріку,
Пускаю косу за водою.

Їй віддаюсь — нехай несе.
А ти не знатимеш, їй-богу,
Як мені байдуже від того,
Що ти не знаєш...

Та й усе.

* * *

Я хвилююся,
 знаю зарані,
Як ім'я десь почую: Світлана.
І здається, чи юна, чи сива,
Як Світлана — то значить красива.
Що ж за сила в нім?
Щире зізнання:
Це придумане перше кохання.
...Не живеш ти в сімнадцять, а любиш,
В думці очі, і коси, і губи.
То надія, то відчай... Не зрада,
Не могло її бути, це правда,
Бо ми бачились, може, хвилину.
Ну, а потім листи — безупинно,
Де душею розкрився у слові,
Не зізнавшись ні разу в любові.

Скільки літ!
 А ще ятриться рана —
Слово юне і світле: Світлана.

ПОРАДА

(Жарт)

Твоя мати — мого віку,
І ти — мені рівня?
Тобі треба чоловіка
До пари царівні.
Щоби вистрибом круг тебе
Бігав, не чіплявся,
Щоб не думав, де не треба,
А де слід — боявся.
Щоб до пари — під Стожари
На руках носив би...

...Щоб мені та його чари —
Хтозна, чи й любив би.

* * *

У вечір, у синій вернусь на хвилину.
Дівчата заводять пісні про своє.
Про те, що у лузі червона калина,
А там на калині зозуля кує.
І пісня летить за село, на долину.
Високо, як сокіл, що голуба б'є.
І бачиться дівчині кожній калина,
І кожній дівчині зозуля кує.
Накуй же на щастя, бо молодість лине,
Хай кожна пташина гніздечко зів'є...
Давно це минуло. І де та калина?
І де, і кому та зозуля кує?

* * *

Чому мені тепер співається?
Чи щось згадалося, бува?
Співає серце, щоб не кряться.
Душа співає, бо жива.
Душа співає, та в неспокої,
Бо у казковому краю
Літаю піснею високою,
Шукаю молодість свою.
О, не знайти стежками знаними,
Я хочу в долі розпитать:
«Куди роки пливуть туманами?
Як далі житиму, порадь».
Вона мовчить, а я не каюся,
Гукаю юності: стривай!
...Співає серце, щоб не кряться.
Душа співає, бо жива.

* * *

Обійми,
і прости,
і пробач...
Не впади лиш затим
На коліна.
Є межа,
її серцем познач,
Бо до неї
Для всіх ти — людина.
Як прийдеться,
За гідність свою
Не шкодуй
Ні добра,
Ані крові.
Я за неї
життя віддаю.
...Не віддам лиш
Своєї любові.

СУМНА ПІСНЯ

Ой, така була пора, чи здавалося?
Як була між нас жура, то й зосталася.
Через доли, через час ходять весноньки.
Що ж роз'єднувало нас, моя сестронько?
Я люблю тебе таку, як зустрілася.
Ти боялась: на віку не судилося.
Ми гадали, буде так, як хотілося.
Виявляється, удвох — помилилися.
Піднялась моя любов поза хмарою.
Може, там зустріну знов — будем парою.
Гуси-лебеді ячать за дружиною.
Нахилилася печаль тополиною.

* * *

Якби ти мене любила,
А я тебе не любив,
Чи вирости б в мене
крила,
Чи ними б,
мов лебідь, бив?
А як же воно
виходить?
Лебідка пливе сама.
Не кожному доля годить —
Нема.

КАРТИНКА

На Святого Миколая
В православний храм
Ти зайшла.

Тепер палає
Свічка тихо там.
Що тут дивного?

Та важить
Те, що знаєш день,
І що ти це.

І що кажеш.
І чому.

І де.
Може, мовчки це робила —
Ані пари з вуст.

Бо рука твоя тремтіла.
За сорокоуст —
Пам'ятала —

Попросила
(Все ж таки — з села).

...А на паперті косинку
З голови зняла.

ПОБАЖАННЯ

Благословенний край
(і час урочий),

Де ти на світ з'явилася.

І він

Дивився сам в твої предивні очі

І дивувався.

І зелений дзвін

Будив усю округу величаво,

Віщуючи в дорогу

добрий знак.

Хоч знав напевно,

що ледь-ледь лукавить,

Бо все і так судилося,

й не так.

Тому частіше

повертай додому,

Хоч думкою,

хоч спогадом,

хоч сном.

Люби життя,

люби себе у ньому

Так, як дитина

в мами під крилом.

* * *

Чим рідше разом —
 більше я ревную.
Хоч і немає нібито причин.
Допоможи,
 якщо мене почувш,
І трое слів
 на втіху хоч придумай,
Бо з лихом цим не справлюсь я один.
Така дрібна почата тема мною.
Он горе у людей. Таке — хоч вовком вий.
Там світ горить, диявол лихо коїть...
Але ж болить, постійно непокоїть
Найменша рана, поки ти живий.
З малого болю виросте великий.
В малому щасті ввібрано усе,
Бо щастя не буває ні столиким,
Ані вселенським.
 Он, сльозою вмите,
Воно твоє ім'я в собі несе.
Зніми мій біль, я хочу просто знати,
Що десь ти є, що, може, і тобі
Не хочеться, як і мені, страждати
Не хочеться тривогу колисати,
Ще й безпричинну,
 зрошену в журбі.

...А за вікном пташиний чути клекіт.
Все просто так, бо ти тепер далеко.

* * *

Як добре, що ти не кажеш
Про те, що мене ти любиш,
Бо слово багато важить,
А ми усього лиш — люди.
Любов — це таке багатство,
Розкидане скрізь та зрідка,
Що можна ураз пропасти,
Зустрівши його, як квітку.
Оту, що лиш на Купала —
У папороті, у диві.
І хтозна, що з тим попалось:
Щаслива ти — нещаслива?
Любов — це не значить щастя,
Котре знаменом полощеться.
Це горе буває часом.
Це мука,
якої хочеться!

* * *

Я не скажу, що не бентежать
Мене уста твої і стан,
Хоч подумки лише я стежу,
Яка царівна підроста.
А подумки — це також в часі,
Бо ще з студентських юних літ,
Де я не був ні хват, ні красень,
Мене сліпили навідліг
Твій погляд, посмішок корали
В огранці губ. Чомусь мені
Ще нецілованих здавалось,
Принаймні думалося.

Ні,

Я острах той і віру в святість
Ще й дотепер не розгубив,
Хоча учило помилятись
Життя не раз.

Хоч я любив,

І ревності мене труїли...
Та ще й тепер, у сивині,
Бентежить гармонійність тіла.
...Як знов сімнадцять літ мені.

* * *

Ішов собі левадою додому...
І щось бентежило, прозоро жебоніло.
Душа злетіти жадібно хотіла,
І жайвора струмок дзюрчав додолу...
Я здогадавсь: від Тебе це було,
Бо іншої не бачилось причини, —
Була весна.
Виднілося село.
Тепло стояло.
Зацвіла ліщина..

* * *

Я все до тебе дістаюсь
Думками.
Перш за все думками.
А як виліплюю руками —
Про те і думати
Боюсь.
Ось очі, руки
І коса,
Ось відчайдушний дотик
Персів.
І я німію,
Наче вперше
В моїх руках
Така краса.
Тамую знов
Серцебиття,
Минаю персів
Стиглі грона,
Малюють руки
Ніжне лоно,
Де квітне
Таїнство
Життя.

* * *

Від солов'їв здригнулась неба синь,
А місто спить, загорнуте в тумани.
Я повернусь, лише ти попроси
Очима, чи руками, чи словами.

Я повернусь і зачаруюсь знов,
А ти заплачеш тихо, без причини.
Життя минає, та живе любов
З твоїми неповторними очима.

Пливуть, пливуть травневі голоси,
Гойдають світ, заклечаний над нами.
...Від солов'їв здригнулась неба синь,
А місто спить, загорнуте в тумани

* * *

Поле широке. Далі — долина.
Озеро тихо у вербах пливе.
В нім відбивається біла калина,
Як наречена, що щастям живе.

Подихом вітру бавляться хвилі,
Зілля татарське поміж осоки...
Рідний навіки, краю мій милий!
Світ оглядаю увесь з-під руки.

Земле моя! Чарівна, колискова.
Серцем припасти. В тобі прорости!
Долею, тугою. Думою, словом...
Все, що є справжнє —
це ти. Лише ти!..

ПІСЛЯ НАС ЗАЛИШИТЬСЯ ЛЮБОВ

Віктору

Друзі: хто — у цвіті, а хто — в інеї,
Спогади по знімках розбрелись.
Коні розпрягаються і тіннями
У луги прадавні подались.
Обнімаю світу рідне видиво.
На сльозі мелодія пливе,
І любові тихою молитвою
Огортає вічне і живе.

Все минає: і літа, і весни.
Все зникає до своїх основ.
Не питай, що світу ми принесли, —

Після нас залишиться любов.
День настане тугою чи радістю,
Вік зустріне горем чи добром.
Одна мить від юності до старості,
Світ один-єдиний за вікном.
У його просторах забуваюся,
Із його долонь тепло ловлю,
І прощаю недругам, і каюся,
І втішаюсь, мучуся, і люблю.

Все минає: і літа, і весни.
Все зникає до своїх основ.
Не питай, що світу ми принесли,
Після нас залишиться любов.

Виринає з пісні «...чуєш, брате мій»
Хата, рушники та хліб і сіль...
Я на свою долю не звертатиму
Жоден докір, жоден гнів і біль.
Господи, як синьо і як високо!
Над землею вічності фата...

По траві біжить дитина висококом
Боса, і беззахисна, й свята.

 Все минає: і літа, і весни.

 Все зникає до своїх основ.

 Не питай, що світу ми принесли,

 Після нас залишиться любов.

*19-20, 23.02.2005р. * * **

* * *

Я так чекав, аж до смеркання.
І зрозумів: усе... біда.
У Посейдона на фонтані
Заіржавіла борода.
Біжать тролейбуси...

Бруківка

Волого зблискує, коли
Вони спішать на Куренівку
Та з вікон світять, аж болить.
Болить мені — нема й не буде...
В осіннім протязі живе
Тривожне щось, що душу студить
І, ніби в розпачі,
 зове,
І проклинає, і голубить,
І, посивілому, мені
Не важко визнати — не любить.
...Печаль на серці.
Аж на дні.

* * *

Червень голубий,
Річки синь небесна.
Якщо ти любив,
То любов воскресне —
В зелені дібров,
В шалі солов'їнім.
Що таке любов?
Те — що ти єдина.
Мов судьба — стрімка,
Мов краси трагічність,
Як оця ріка,
Що тримає вічність.

ПРО НАС

- / -

Не віддаляйся, так не треба.
Хтось хитру видумав мораль,
Де слово й зміст — земля і небо,
А часу жаль.

Переконався. Все — суєтне.
Одне, іщо важить — час і Бог,
Все інше — просто безпредметне,
Та — не Любов!

Її із заголовних літер
Завжди писав би, бо моє
Переконання: в цілім світі
То Бог і є.

-2-

У тебе є час у запасі,
А в мене, повіриш, нема.
Хоч справа, напевно, не в часі,
А в тому, що стала зима.

І хтозна, чи всім і надійно
Чекати хмеління весни.
Тривожне є щось, як видіння,
Що раптом приходить у сни.

Де все видається звичайним:
Левада, йдемо за селом.
І радісно так, і печально...
Ми ніби розділені склом.

* * *

Стоять дерева розтривожені.
Хоч снігом важко ще блукать,
Весна іде.

 Її не можемо
Ні стримувать, ні закликать...
А ще помітив, перед веснами —
Якийсь надії переддень.
Душа співає — вся піднесена,
Довірливо, бо щастя

* * *

Яблуками пахне у твоїй кімнаті.
Липень в моє серце лагідне пливе.
Буду жити ясно, буду завше знати,
Де моє кохання сонячне живе.

Оточили хату темні чорнобривці,
Їй же кожна квітка ніби до лиця.
Буду жити довго, думать наодинці,
Що далека осінь... Літо без кінця...

* * *

Біля тебе квіти —
Не від мене.
Радості причина —
То не я.
За вікном
Давно вже незелена
Гілочка
Надламана.
Моя.
Деревина жовта
Стужавіла,
Заважала б —
Зрізати могли б.
Білим
В цьому
Світі
Відболіло.
Чорний біль
Забитий
В душу
Вглиб.

* * *

Валентині

Цілую руки струджені твої,
Що тисячі робіт переробили,
Що на звичайнім білім полотні
Створили казку. Ні, життя створили.
На ньому ружа дивна розцвіла.
І не зів'яне квітка та віднині.
Вона про тебе більш розповіла б,
Красуючись у доньки на кофтині:
Про те, що знаєш колір, міри суть,
Що маєш серце, на добро відкрите...
Якою ж треба людяною бути,
Щоб через муки
Так добро
Творити?!

* * *

Коли урартського царя,
Дочасно вмерлого,
Ховали,
Над ним приречені
Стояли
І десь стояв
Майбутній я.
Блищали сльози.
Тихий плач
(Чи за царем, чи за собою).
Красунь небачених
Покоєм
Ставав
Підземний вже
Палац.
На всіх напоїв вистача.
Прощально арфи
Тануть струни...
Арфістку теж
Чекає трунок
І лезо
Гострого
Меча.
...Заціпив жаж
Від скронь
До ніг,
Коли дівчата
Вже сиділи,
А кров стікала
З обважнілих
Обшитих золотом
Тунік. Бо ти...

(Це ж ти отам була!)
Твоя все тихше
Плаче
Арфа,
І вже на перса
Цілить спрагло
Свій погляд
Проклятий булат.
А груди ходять рівно,
В такт...
Це ж їх любив я
Цілувати,
Коли довірливо
Кохати
Вони просили.
Як же так?!
Не смій!!!
Від крику я затнувсь.
Через простори і епохи
Я пролетів,
І меч потроху
Від серця від мого
Зігнувсь.
Вже горло воїна
Мої
Холодні пальці
Не стискали,
Як арфа знову зазвучала
На всі часи, на всі краї.
І та
Кохання дивна гра
Тисячоліття
Лине й лине
З Месопотамської
Долини

До круч
Вже сивого
Дніпра...

* * *

Не говори про казку, про бузкову
На схилах, в Ботанічному саду.
Я там завжди крізь запахи медові
Уявою до тебе, мила, йду.
Потік людей, травневе синє небо,
Здивовані дитячі голоси —
Це все немов мелодія про тебе
В долині дивовижної краси.
А вдалині пливе Дніпро в задумі.
І чайки понад ним, і голуби,
І корабель перезви кида з сумом:
«Лови цю мить! Люби!

Люби!»

...Чи це мені наснилося, не знаю.
Чи так почуть хотілося мені
В цей час, коли зворушена до краю,
Душа розкрилася.

І ми були одні

В усьому світі.

Сумнівів окови

Спадали цвітом в долі на виду.

...Не говори про казку, про бузкову
На схилах, в Ботанічному саду.

ЕТЮД СПОГАДУ

Здається, неждано у ряст нарядилася стежка.
Точніше: неждано іду у травневій порі
По пам'яті нашій, де долі яскрава мережка
Послала цю стежку і ряст, щоб обабіч горів.
Вже скільки сплигло, скільки всього минає,

минає...

По обр'ю спогадів зблиски яскраві кругом.
А гай фіолетово-синій про нас пам'ятає.
Чи може забути самим нам несила його?
Яка ж ти була — між берізок тендітна берізка,
Як ряст прохолодний до ніжок твоїх припадав.
І як ми боялись, і як ми тримались нарізно,
Коли тобі руку несміло уперше подав.
Травневе багатство, убрання і запахи лісу.
І щебету сполохи, як у багатті бажань.
Від світу, від долі, що буде — зелена завіса
Од ще не відомих причин для добра і страждань.
Чи може дзвонили так ніжно берізок сережки,
Чи ряст був таким недоторкано чистим, рясним,
Що й досі, здається, була заворожена стежка...
Для нас заворожена.

Тільки навіщо і ким?

* * *

Вже знаю немало,
Не знаю — ще більше.
Анкету зламали...
Непрохані вірші.
Та й хто їх читає:
Щасливий — щасливим?
Борги повертаю
Я юності, сливе...

* * *

Із вершин свого віку і досвіду,
Із глибин мого часу —

дивлюсь,

Щоб сказати, що знову я вдосвіта

На одну лише тебе молюсь.

І хоч знаю, тобі в це не віриться

(Також досвіду — трохи, та є),

Та навіщо у швидкості міряться?

Хіба юність від літ відстає?

Як душа молода, то й кохається.

Як весна надійшла, то цвіте.

...По одному печалюсь і каюся:

Чом раніш не казав тобі те?

* * *

Я тебе цілую обережно,
Щоб не налякалася того,
Що забув я зрозумілі межі
Віку, виду і життя мого.
Все у світі — лише безконечність.
Все відносне. І від того жаль, —
Чом ти забарилась? Щоби плечі
Загорнув я у свою печаль?
І повів тебе під небесами
В диво світле, рівне для обох,
Де органно, низькими басами
Відтіняє скрипки соло Бог.
Бог музичний і також кохання
(Він один, бо там і там — то шал),
Бо любов і пісня — як останнє.
Як мета,
 як суть,
 як ідеал.
З відстані далекої простежу,
Як ведеш своєї долі нить.
Я тебе цілую обережно,
Щоб... необережно не згоріть.

БЕРЕЗОВИЙ СІК

Не сік даю,
А приворотне зілля,
Настояне весною
І вогнем,
Щоб ти мене чекала
В надвечір'ї,
Щоб мучилась без мене
День за днем.
Засвітиш світло
Та й опустиш руки,
Бо чи захочеш ти того,
Чи ні,
Підеш в думках
Зі мною
В сині луки,
Як я ходжу з тобою
Уві сні.
І будеш ти летіть,
Летіть до мене
На поклик
І жагучий,
І палкий.
І ні при чому тут
Берези й клени —
Тут лише я,
Сама побачиш...
Пий!

* * *

Я уже не прийду, щоб сказати, яка ти красива,
Що тебе я люблю, що в полоні травневих ночей
Я пливу і пливу.
Незбагненна, чарівна їх сила
Залишила в мені відчуття неповторних очей.

Як би хто не казав, скільки справ є важливих
у світі

І врочистих доріг, щоби ними іти та іти...
Я ніде не шукав, не надіявся кращу зустріти,
Бо здавалось: донині чекаєш на відповідь ти.

Пригадалося ясно: боялися, люди осудять,
А туман наступав, на півсвіту туман голубів.
Так не буде довік. Так ніколи, кохана, не буде.
Я уже не прийду,
як не раз обіцяв, а ходив..

Літо на обрії

* * *

Задощило літо серед жнив,
Плаче над пшеницею і житом.
Я сумую: ніби і не жив,
А оце лише збираюсь жити.

* * *

Кричала сойка на осонні,
Летів синичок передзвін.
У Голосієво півсонне
Вривався спогадами він.
Все буде знову.

Все спочатку...

Весни тремке передчуття...
Це не здогадка

і не згадка:

Життя іде.

Іде життя!

КІНЕЦЬ ЛЮТОГО

Голубінь. Біленькі хмарки
Вітер зносить в бік Дніпра.
В Голосіївському парку
Галасує дівтора.
По доріжках чорні плями,
З таловин вода біжить.
І душа так само тане —
Прокидається, щоб жить.

НАСТРОЄВЕ

Все густішає верхів'я —
Попід вітром — наче крила.
Ніби щось таке зустрів я,
Що надію відродило.
Незнайомим посміхаюсь,
Іронічності не бачу.
Коли хтось, помічу, плаче,
Поділився б всім, що маю.
Люди добрі, подивіться,
Це весна, її стрічайте!
Привітайтеся, обніміться.
Вибачайте,
 вибачайтесь.

* * *

А за Дніпром гроза уже стихає,
Довкруг лиш відголоски.
Тихий дощ.
Умиротворення в природі наступає
Поміж небес і діл.
Сприймай як хоч,
Бо і між нами
здавна повелося:
Громи і гнів, прокляття...
а проте
Любилося!
Хотілося!
Моглося!
І в тім життя творилося просте...

* * *

Соловей — сирота, не співає, бо вітер.
Від холодних дощів опадає бузок.
Незігріта земля, як душа незігріта,
Відбуває відведений долею строк.
Над водою туман, наче пасма забуті.
Біла чайка шукає прозорого дна —
Припадає до хвиль: її крику не чути,
Все, як в мареві, маренні тане, мина...
Припадаю і я своїм серцем до світу,
І до світу з туману німотно кричу:
— Не лишай, не минай! Не чіпай того цвіту,
Бо то я в ньому сивим додолу лечу...

* * *

Дідову гармонію знайшов
Та й повів, не вміючи, старанно.
Хочеться заграти про любов,
А вона співає про страждання.
Відпускаю сам собі гріхи,
Босоніж біжу повз осоки.
Повертають стомлені міхи
Із дитинства дивні перебори.
Невловимо пахне чебрецем.
В хаті, як ири дідові неначе,
Бідна мати, до вогню лицем
Біля печі нахилившись, плаче.

* * *

Ми іще живі. Ми лише побіліли.
Ми місць чужих ніде не зайняли.
Цей білий світ ми несемо на крилах.
Про нас ще рано говорить: «Були...»
Ми нині є такі
і завжди будем,
Бо нас не їла заздрощів іржа,
Бо це про нас казали й кажуть: «Люди!»
Нас не здолають зрада,
підлість,
лжа!

* * *

Місто гуде і вночі.
Голову ніби затисло,
Думає думу, як вийшло
Так, що хоч часом кричи?
І підкорило село,
Й поле лишило без сили...
Нібито й люди просились...
(Так воно, правда, й було).
Тільки чому це тепер
Важко йде подих і порух,
Чом урбаністики молох
Не зупинився, завмер?..
Місто гуде і вночі
Дум перемелює порох.

...А на селі в таку пору
Ухкають важко сичі.

ВЕСНА В ЗОНІ

Сади цвітуть відчайвно, як востаннє.
Бринить довкілля співом солов'їв.
Луна летить над річкою і тане,
Збиткуючись над пам'яттю її.

Бо у воді лишилися пророчі
Записані віками голоси:
І спів дівочий, що в купальські ночі
У долі щастя з судженим просив,

І дзвін вечірній, толоки напруга,
Весільні дружки і колядок рій,
І провіджання в армію,
 і лугом
Веселий шум маленьких школярів.

Та пам'ять доторкається порогів,
Снується німо, злякано селом.
...І припнута до Прип'яті тривога
Сіріє тяжко зболеним крилом.

ЗЕЛЕНЕ СВЯТО

Заклечана хата. В любистку криниця.
У відрах студена вода виграє.
Чи справді я бачу, чи це мені сниться,
Що мати говорить, а не пізнає?

Там горлиця тужить на вишні з любові
І ластівка двором в турботах снує.
Немов би із матір'ю в лагідній змові,
Що бачити — бачить, а не пізнає.

Це свято зелене. Чебрець на долівці...
У кожного щастя і горе своє:
Як тепла рука на дитячій голівці,
Як дивиться мати, а не пізнає.

15.06.2003 р.

Софія

ПІСНЯ

Пам'яті Миколи Шопши

Мій краю безмежний, в красі і тривозі
З тобою я завжди, як вітер в маю.
На десь передбаченій дивній дорозі
Я в тебе востаю, тобою стаю.

Мій краю єдиний, моя ти родина,
Коли тобі гірко, то гірко й мені.
Бо ти — моя доля, моя Україна
У кожній стеблині,
 краплині,
 зерні.

Мій краю безсмертний, дивлюся у вічі.
Мій голос куточка твого не мине.
Ти в серці моєму і нині, і вічно.
Мій краю,
 а ти не забудь і мене...

15.06.2006 р.

* * *

Чуєш, брате мій...

Б. Лепкий

Таке небо високе,
а простори широкі,
Що душа, ніби сокіл,
крилонька розправля.
Не як гуси на вирій,
що курличуть Україні,
А щоб бачить, як нині
сиротіє земля.
На чужині не вмерли,
пам'ять роду не стерли,
По усесвіту перли
розсипали трудом.
Чом же знову на крила
піднялись ми й закрили
Нашу долю щасливу,
не розбуджену — чом?
Чуєш, брате-братове,
заповітне є слово?
Всім, у кого є совість,
воно ніє, болить.
Поєднаймося, брате,
нас не так і багато,
Бо інакше не знати
щастя нам і на мить.

* * *

Сперечалися щосили —
Серце заболіло...
Ви думали, що я сивий,
А я просто білий.

І клопоти мусив знати —
Довелось зустріти.
Тільки вам ще їх долати,
А мені — терпіти.

* * *

Весна тривогу в мене викликає,
Її раптовий (і у всьому) плин,
Де в кожній зміні щось мені гукає:
Встигаєш — разом.
Відстаєш — один!

Цей острах залишитися позаду —
Природою встановлений закон.
Він для людей — і кара, і принада,
Що разом є обов'язком, дзвінком.

Про те, що є кінець всьому й початок,
Без переходу, правда, в тому й річ.
До часу слід, як вартовим на чатах,
Не пропустить ні миті, ні сторіч.

Дрібниць немає, таємниць немає —
І суть, і міру час в собі ховає.

БЛЯ СОФІЇ

Гортає жовтень
Листя
На алеї.
Баби камінні
Вічність
Стережуть.
(Та що їм вічність,
Що вони — до неї?
Вони її
в собі
самі
несуть.)

Чи це було?
Скажи,
Чийого щастя
На плитах цих
Відлуннює
Хода?
Чия спливає
Найдрібніша
Частка
По колу,
Ніби
Лєвова вода?
Та й він заснув
На осінь
І на зиму,
Зажурено,
В задумі
Про своє.
Каштани
Хочуть
Міддю

Мідну спину
Йому прикрити —
Вітер
Не дає.
Чому хвилює,
І чому
Так *значить*
Тут кожен
Порух,
Силует і шерх?
І тішить —
Бо пригадую
І плачу.
Печалить —
Бо пригадую
Лише.
Як мудро:
Не повернеться
Минуле.
Як важко:
Все пливе
Без вороття...
Але ж
Ти є
У Києві
Заснулім,
Заповнюючи
Все
Мое
Життя,
Прояснюючи світ
(Бува похмурий)
Хоч відблиском
Від спогадів-зірниць,
Пояснюючи,

Що глибока
Мудрість —
Уважним бути
До твоїх
Дрібниць.
Я тихо промовляю
— Повернися.
Нехай ніщо
Тебе
Не зупиня.
Я тут,
На площі.
В заметлі
Листя
Богданові
Притримую
Коня.

* * *

Ми граємо у шахи.
 Ні шелесне.
Із ясена злетить пожовклий лист —
Лукавий,
 хоч пригаслий, перелесник,
Нагадуючи нам:
 автобус!
 Бліц!
Давно нема суперників душевних.
І ясена немає, далєбі.
Та партія відкладена...
 напевно.
...А був такий безпрограшний гамбіт!

* * *

Прости й прощай.

А може — й не прощай?

Яка різниця?

Не за нами — вибір.

Життя саме на той відводить

край,

Де істина ясний одержить вимір.

Де все воздається, кажуть,

за діла.

А за яке ж то нам воздається

діло?

Забуть його, чи не забудь хотіли?

Хіба забудеш, вишня як цвіла?

Які слова зривалися із вуст!

Вони мені донині гріють душу.

— Прости за них, — тобі сказати мушу,

Бо я, на жаль, уже не повторюсь.

* * *

Всьому є час. А для життя — немає.
Такого висновку чи сам дійдеш, чи ні?
Бо він збирав дрібниці день при дні,
Його ж для *справжнього* не вистачає.
Отож бо й є: суть — в мірі і в ціні:
Чого і скільки, як воно вартує.
Бо, може, і хвилина подарує
Таке, що залишається на дні,
В основі, в корені, у совісті началом —
Як одкровення. Господи, пізнав!
А як же я до того жив?
А далі? Чи дні свої на головне
рівняв?
Всьому є час. Всьому своя причина.
І вибір є: іти чи не іти?
І щастя безмір, коли там, де ти
Є інші, справжні,
і для них людина —
Це ти.

ВЕСНЯНА ПОРА

Вже у небі голубому
 довше сонце золоте.
І частіш, частіш додому
 мені хочеться.
 Проте
Не туди, де свято нині,
 де живе моя сім'я,
А до серця України,
 де відчув своє ім'я.
І так завше, як на весну
 повертається зима,
Часто в пам'яті воскреслі
 ті, кого уже нема.
Це не містика, не мода
 тих, хто віру прославля,
Просто — це така погода,
 просто — пахне так земля,
Що ніяк не всидить в хаті
 наш дитячий хоровод. —
Хлопці, вже пора копати, —
 каже мати, — на город!

* * *

ЛІТО НА

Ходімо в сад —
Артеменкову мрію,
Де яблуни біліють
Від кошуль,
Де в серці України
Мліє Млїїв,
Розніжений
Від щедрості
Зозуль.
Ходімо в сад
Без суєти, без крику
В живій воді
Там не замулить дно.
Там всесвіти
Безмежні
І столикі
Вміщаються
У яблуко
Одно.
Ходімо в сад,
В його заглянем вічі,
Заглибимося в добрий,
Мудрий лад.
Ви чуєте?
Зозуля ніби кличе:
— Ходімо в сад...
У сад ходім...
У сад.

1991р.
Млїїв

* * *

Не тільки юність — то щаслива мить.
У кожному віці є своя принада.
А спогад у минуле все біжить,
Вертає все, нанизує, громадить.
Так восени на яблунях плоди
Обтяжують гілля з брунатним листям.
Ночами, коли світить молодик,
Їм сниться цвіт травневий, урочистий,
І солов'ї вертають їм пісні,
Зізнання у коханні їх бентежать.
Почута таємниця їм належить,
Доповнюючи змістом ночі й дні.
Щасливий той, хто дякує весні
За радість й від чужого щастя.

Правда,
Щасливі ми, коли ми не одні,
Щасливим
щастя інших не завадить.

ВЕРТЕП

Петришиним

У ніч Христового Різдва
Дванадцять страв у господині...
Все це умовності.

Та нині

Так хочеться не раз, не два
Знайти підтвердження про те,
Що ще не вмерла давня казка,
Коли дитинство золоте
І щира материна ласка
Тобі відкрили щастя лік
І тим закінчили, напевне,
Бо ти не раз шукав даремно
Його у світі.

Віддалік

Воно ще більше проросте,
Як той сюжет, що на картині,
Де стиль і техніка — вторинні.
Первинна — суть.

А суть — вертеп.

* * *

У в останню аж ніч перед святом,
Як ялинки убрались вогнями,
Залетіла мені у кімнату
Незвичайна комаха.

Між нами

Діалог ніби трапився тихий.
— Звідки ти, дивовижне створіння?
І яке тебе кинуло лихо
Пору зимну на крилах зустріти?
В золотистім прозорім хітоні,
Із очима — як мікрорубіни,
В них, напевне, увесь світ потонув,
Чи, принаймні, уся Україна.
Чом невчасно так стала привітом
Від серпневої теплої казки?
Як тебе зберегти, відігріти?
Підкажи, коли можеш, будь ласка.
А у відповідь тиша накрила,
Тільки вітер десь стукає в двері.
Я вмикаю настільну, щоб гріла
Незнайомку на білім папері.
Але все-таки тішусь найперше,
Що це знак якийсь — чистий,
як промінь.
І від того на серці полегша,
Ніби лад і у світі,
і в домі.

* * *

Під ялинку Василюк
Стала і сміється.
Бо час такий, як дитині,
Кожному вдається.
Бо Новий рік швидко лине...
Хочу з ним вітати:
— Будь щаслива, Василюк,
І в будні, і в свята.

* * *

Я вже знаю: життя — тільки мить,
Як стріла, що до цілі летить.
Як і ціль, що страждає від стріл.
А стрілець не втрачає приціл.
Як недовга дорога оця:
Від Дрогобича до Трускавця.

* * *

Уже восьма за київським,
А тут лиш світає.
То Європі Україна
Сонце посилає.
Воно сходить чистесеньке
На добру годину,
Однакове на австрійську
Й слов'янську дитину.
Усім людям однаково
Шле тепла і світла:
Родайтеся, мирітеся
На білому світі.
Нема правди окрім ради
У мирі прожити,
Свою долю з природою
Чесно розділити.
Щоб травинка і квіточка,
І люди, і звірі
Між собою були рідні
Й до Сонця в довірі.

ОДУЖАННЯ

Багата вродою зайшла
Слов'янка-лікар.
Ніби вдома.
І по-російськи почала
Питати: не бере судома
Після тяжких анестезій?
А ще, чи справдилась надія,
Бо лікарі тут супер...

Sie

Besuchen sie?

Чому ж радію?

— Яке ж воно життя просте:
Тут роблять лікарі без браку.
Кажу, а думаю не те...
Так, значить, діло —
На поправку.

* * *

Човник сумно гойдається
Біля верболозу.
— Де хазяїн? — питається.

Вже скоро морози
Скують річку.

Вона стане

Поволі
без вітру.

Хотілося б наостанок

Веслами зустріти

Тихий ранок з рибалкою,

З вірою в удачу...

Дощ пустився, щоб не бачить,
Як мій човен плаче.

ОСІННЄ ПОЛЕ

Аліні Ведмідь

І жовтень перейде У листопад...
Заплаче поле пізньою сльотою.
Замучить, розтривожиться нелад
В душі,
Що зроду не була святою.
Пісна святешність —
Іншим до лиця,
Котрим не знати, як у грудях тісно
За світ людей, в якому без кінця
Робота,
 клопіт,
 і сльоза, і пісня,
І поле...
Господи,
Якщо ти сотворив
Найбільше чудо,
 то воно у полі,
У гонах довгих, де лелечий скрик
Летить, як натяк на жіночу долю.
І жовтень перейде
У листопад...
І сніг посіється додолу — до основи,
На віях танучи
 і трохи невпопад
Тривожно пахнучи
Надією
Й весною.

ЩАСТЯ

Міє мати голівоньку маленькій дитині
Усміхнена, бо радіє щасливій годині.
І цілує, і шебече, тісно пеленає,
І годує. Я те бачив. Кращого не знаю
Дива майже.

Хоч насправді — яке воно диво?

Де здорова дитинонька, там мати щаслива.
Вона з нею вертається на круги на свої
І якісь душевні рани тим часом загоїть.
Отак весна зеленіє, надію гойдає,
Потім літо квітується,

потім все минає.

То навіщо ж тоді жити? У якому слові
Знайдеш відповідь?
Я знаю, в одному — в любові...

* * *

А ти десь пливеш по місту
На хвилях своєї втоми.
Її не вгадаєш змісту —
Чи з дому вона, чи додому.
Вона назбиралась зранку,
Чи може роками сіла?
Й тепер ти у неї
бранка,

Та тільки
признати
несила.

Бо все, чим живеш ти, жінко, —
Один безконечний клопіт,
А кожен твій день — сторінка
В загальний життєвий зошит.
І тільки десь там — на споді
Любові сторінки згаслі
Приховані, як на сповідь.
Вони тебе гріють
щастям.

* * *

Бува, проріжеться надія
З такого розпачу, що — край...
Отак в кіно остання дія
Колись вела за небокрай.
Якісь невдачі і проблеми
Топились в морі доброти,
Ми забували: хто ми, де ми,
Бо треба йти.
До того кличе вища воля,
А їй підкореність свята.
...Екран погас. Промокле поле.
Сльота. Без просвітку сльота.
Але довкола про екранне,
Що щойно бачив, — голоси.
І у безпросвітку є ранок,
Його в душі своїй неси.
Неси!

* * *

Приснився двір і хата.

І... курчата,

Чомусь у присмерку, крізь хвіртку —

та в шпориш!

Я повертаю їх, жону до хати

І... прокидаюся від стриманого «киш!».

І легко, і тривожно, і печально...

І ніби стежиш за собою сам:

Хоч згадка про дитинство, хоч —

прощальна,

А все ж я вдячний і за зустріч снам.

* * *

А Гануся плаче, бо пора...

М. Рильський

Підростають дівчатка так скоро.
Ніби — вчора малята. Та де ж!
Як берізки гінкі, білокорі
В візерунках летючих одеж.
А у поглядах стільки надії
І дорослої мудрості гра,
І у кожної доля радіє,
Бо щаслива, мабуть.

Бо пора.

Бо пора ця — затримана вічність,
Джерело, полонез, пастораль.
Жаль, згоряє вона, ніби свічка,
І від того, напевне, печаль.

* * *

Я не люблю календарів:
Вони — мов докори від часу,
Що ти не встиг, не догорів,
І не пробив у скелі трасу.

Я не люблю календарів.
Це відчуття хіба між нами.
Не переймаються царі
Й пройдисвіти своїми днями.

Вони ж бо вічні, час іде
Все мимо їх і мимо справи...
А календар собі кладе
На сторінки лиху неславу,

Щоб інший хтось колись зустрів
У стислій (з року в рік) ремарці,
Що так було: старці і старці
Добу творили. Й дата в рамці.

Я не люблю календарів!

ПРО ЯБЛУНЮ

У тітки Усті
Окрай городу,
Аж понад шляхом
Вона стояла.
Солодка, рання,
Сколоздра — звали.
Чому — не знаю,
Й ніхто не знав.
(Хай збережу це,
Хоч слово дивне.)
В кіно ми бігли,
Робили коло,
Щоб мимо неї,
Мов випадково...
Я теж, хоч нітивсьь,
Бо тітка Устя
У ланці з матір'ю,
Її ж Микола —
Найстарший —
В школу
Із моїм братом
Ходили разом
І в шахи грали.
І я навчився...
Можливо, тому
Не смакувало
Мені солодке
Тоді й донині.
У тітки Усті
У сінах жорна.
Куток у неї
Молов пшеницю,

Усяке збіжжя.
І я, бувало,
Коли з братами
Ходив молоти,
Дивився часто
Прадавні фото,
Де тітка Устя
Ще не вдовиця:
Квітчаста хустка,
Рясна спідниця.
В її хатині
Маленькі вікна.
Стежину звідти
Не дуже видно,
Де в яблуневий
Серпневий смуток
Левада поруч
Ніби запнута.
Уже й не літо,
Іще не осінь.
...Я ніби звідти
Дивлюся й досі.

* * *

*Куди ти, Грицьку, та й від України ?
Ачей мудріший за Ромена Рим?*

Б. Чіп

Здається, що життя збулось асоціацій,
Якщо брудне — бридке, проти брехні — протест.
Буквальність виручає.

Так легше — без овацій,
У них завжди є десь прихований підтекст.
Хай чорно-білий світ — предмет не для Пегаса,
Та краще розрізнять, де є Ромни, де — Рим.
І бачити людей у різних іпостасях.
Любить народ — це поза.

А треба бути ним.

АВТОПОРТРЕТ

Ножик гострий,
Восьмиклинка
І штанці (під поясок,
Не на шлейці)...
Це картинка,
Або фото «Пастушок».
Все це я,
Ще п'ятилітній.
Є професія і форс:
Завернути,
Напоїти,
Докурити в старших «Бокс».
І в уяві
Пролетіти
Над селом, ставком...
У двір
Опуститись
І радіти
Тим, що крила є, Повір..

ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА

Задрімав.

Стало легше, спокійніше,

Ожила, віддалилася давня печаль,

Коли в сні ми із братом (малими ще)

На ослоні стругали меча.

Не могли ми підвести «фамілію»

Майстровитого батька свого,

Тому в зброї кожнісінька лінія

Мала бути на місці.

Кругом

У дворі все жило за порядками

(Як заведено завжди було),

Тільки півень, ступаючи грядками,

Час від часу співав на тепло.

Синь небесна здіймалася хвилями.

Відголоски із вигону — знак.

Поспішаємо, розуміємо,

Що без нас там не можна ніяк.

Раптом ніж з рукоятки зривається...

Закривавлений палець пече.

— Що ж ти, брате?..

І з тим прокидаюся

Від тривожних, уважних очей.

Ще, здається, він палець зав'язує.

До плеча його я притуливсь.

В його погляді щось недоказане.

...Як із мармуру щойно дививсь

В ЖНИВА

Мене життя
Так притомило
На ще не довгому
Віку...
Я пам'ятаю:
Кінь у милі
Упав край-поля
В рівчаку.
А піді мною,
Що в передніх
Ходив три тижні
День у день,
Схитнувся кінь —
На тіль оперся,
Мов відчуваючи:
Впаде!
А я,хлопчак
Білоголовий,
Від жаху геть
Заціпенів.
І тільки дядько
Міряв словом
Отця, і Бога,
І синів.
Дививсь байдуже
В напівока
Лежачий сірий
На стерні.
Лежав при ньому
Світ широкий,
Та жайвір
Вкляк
У вишині.

А Тимофій
(Отой же дядько),
Найкращий
На селі
Жаткар,
Уже не лаявся
Й не плакав,
Цигарку
Мовчки
Загортав:

— Ти бач, Сашко,
Така робота...
Воно ж голодне,
Висне з шлей.
Іди додому,
Скажеш... хто там...
Хай бригадир
Когось пришле.
Мабуть, навіки так:
З бідною —
Пшеничний дух...
Хлопчак бреде...
Здається часом,
Що й за мною
Так само
Хтось
Уже іде.

КАРТИНКА З ДИТИНСТВА

Тугі грабки на сонечку привітні.
Шорстка кора теплішає з долонь.
В деревині високій пружність вітру,
Зими напруга і тепло осоннь...
Ми, хлопчаки, гущавиною бродим,
Перебираємо не раз, не два — рази.
На лати, звісно. По весні городим
Тини торчові з ліски і лози.
Звичайно, дід те робить.
Він оцінить,
Похвалить за хороший *матер'ял*.
Сокиру сам підгострить, кине в сіни,
Аби завжди напихваті була.
Це буде ще.
...Як час невпинно лине!
Знайшов те, що потрібно — як струна,
Та шкода мені красеня...
Донині
Між *раціо* й *красою* йде війна...

НА ЦВИНТАРІ

Котрі у вічність відійшли,
Якби про себе прочитали,
Що на граніті...
в них знайшли,
Себе, напевне, не пізнали б.

Здається всі — зразок звияг,
Ще й докір гордим чи байдужим.
...Якби ми дбали за життя
Про всіх, за ким так потім тужим.

* * *

Не дурні ми і не бідні,
Просто, доста є нікчем...
Якось я летів із Відня
Із Борисом Іллічем.
Ще у розпалі розмови
Про безпеку і права.
Він підрізував лимони,
В чарку кидав, жартував:
«Кажуть, ми ідем «по стопах»,
Слава Богу, досвід є.
Так отож, тепер Європа
Тільки *так* горілку п'є». *Т*
Жарти жартами. Одначе
Хто є прикладом і де?
Що й для *кого* наші значать?
З чим держава в світ іде?
З *чим* і з *ким*? У тому й справа,
Що, відклавши каламар,
Сам Олійник на державу
Тратить розум, як товар.
Люди різні є повсюди.
Будь достойним і... борись!
Всіх не буде.
Всіх забудуть.
Та залишиться Борис!

* * *

Як довго я падав у трави і квіти,
У запахи рути, у мед чебрецю.
Здавалося, можна летіти й летіти,
Минаючи роки в хвилину оцю.

Летіла зі мною покинута хата —
Гніздечко —
 на осінь,
 як в теплі краї
Уже відлетіли і батько, і мати —
Усі, що робили гніздечком її.

Ще пісня так високо поруч звучала
Про те, як Василько за щастя просив.
Не так мене пісня
 знайома тримала,
Як рідні, знайомі мені голоси.

І легко, так легко було мені з ними,
Душа поривалась у світ голубий.
Хотілося жити, і був я щасливим.
Щасливим від того, що я їх любив.

ШЕСТИДЕСЯТІ. ПАСТОРАЛЬ

Містечко, Богом не забуте,
У небо зоряне пливе.
А над усім «Червона рута»,
Що в серці юному живе.
Гримить у клубі радіола —
Не вір в Софїїну печаль.
«Бродвей» місцевий.
Перша школа...
Каштанів вишита вуаль...
Ми не йдемо — ми теж пливемо,
Тамуючи серцебиття.
І безконечне все, як тема
Про сенс життя.

ПІСНІ

Стоїть гора високая...

А. Глібов

Як ми зберемося, братове,
То й пісня ніби до пори.
Все повертається у слові:
І білий кінь, й два кольори,

І чорнобрівці біля хати,
Й гора високая одна...
І ніби поруч з кожним мати,
І ніби слухає вона.

Єднає пісня час і простір,
Всіх повертає до основ.
Складне вирішується просто,
Якщо є друзі і любов.

Мені здається, даремно
Ми топчем ряст, марнуєм час,
Допоки пісня безперервно
Підносить нас, єднає нас.

* * *

Не день був — казка: тепло, ясно.

Вже думалося, лід зійде...

Та, видно, думалось невчасно,

Бо — вітер, хмари, сніг іде.

Так і в житті буває: іцастя

Вмить обертається в біду.

...Та з березнем

(не переймайся!)

Відразу квітень у ряду.

* * *

Небо незахмарене,
А тривога горнеться.
За зеленим маревом
В лісі плаче горлиця.
Час іде до вечора.
Час іде до осені,
Листячком заклечаний,
А дерева — босими.
А мене веде-веде
Ниточкою-спогадом
В посивілі де-не-де
Недалекі овиди.

* * *

Ластівки літають, бо літається...

М. Рильський

Високо літають ластівки —
На ясну, на сонячну погоду...
Я дивлюсь, як батько, з-під руки,
Стоячи на стежці до городу.
Значить, можна викосить траву,
До ставка побігти по стежині.
У леваді матері нарву
Стиглої, аж чорної, ожини.
Буде рада: де ж то їй самій —
В клопотів снується павутині.
Знаю, скаже: «Спіла! Боже мій!
Як же час летить...»

Летить невпинно.

Вже давно минулось те.

Віки,

Певно, так минають
й наші долі.

Високо літають ластівки,
Не попросиш їх: «Летіть поволі...»

* * *

Повертається птаство додому,
Хоч під снігом у лісі трава.
Призабуті, жадані, знайомі
В їхній музиці чути слова.

До ялини лицем притулюся,
Попливу у чеканні добра.
Обійму білий світ, зажурюся,
Порадію, що тепла пора.

Обновляється знову природа,
І душа обновляється знов.
Щось ласкаво її переводить
Із печалі на чисту любов.

І нічого не просить натомість.
Хіба щастю що є навзамін?
...Повертається птаство додому.
В лісі ніжний дрібний передзвін.

* * *

Холодний червень — доказ аномалій.
У нашому житті не раз було,
Коли до щастя залишалось мало,
Але воно чомусь не розцвіло.
І хто знайде на прояви природи
Пояснення, здогадку чи прогноз?
Так само долі повороти зроду
Ніхто не передбачив.
Це гіпноз
Усезалежності, якої вплив без міри.
Їй наші спроби — ігрища за склом...
Усе рятує лише здатність вірити,
Що будуть щастя,
Літо і тепло.

* * *

Г.Т.

Тікаймо до Адама і до Єви
В Едемський сад,
до себе — як ми є.

Нехай гукають сторожі:

«А де ви?»

До нас зв'язку й дороги не стає.
Тікаймо в світ звичайної свободи
Дарованої, придбаної... Ні,
Свобода — відвойована!

І зроду

Не віддамо, не продамо її.
Тікаймо, та не дуже відривайтесь
Від цих людей, що пекло возвели.
Бо що вони без нас? Нехай згадають,
Що *не в раю* вони — людьми були.

ПІСНЯ ПРО ПІСНІ

Пам'яті М. Валового

Клич — не докличишся, тільки долиною
Злякано кинеться тиха луна...
Знаю, не кожному бути людиною,
Стати людиною мусить вона.
Листя спадає. Поле засіяне.
Обрій нечутно долають ключі.
Жевріє пісня, колись недоспівана,
Ніби долоні тепло на плечі.

Понад лугом, гей!
Не тринож коней...
В білу гривоньку
Припаду лицем...
«Ой, ти, місяцю...» —
Розпочни оцю.
Що згадається —
Не співається.

Ой, за туманами сльози невидимі,
Та й козаченьку не до лица.
Поле проступить рядками озимими —
Ані початку, ані кінця.

Все передумане... Сіно не кошене,
І не співає вдова молода...
«Нелюб на рученьці»... Трави зарошені...
Греблю, де верби, цілує вода.

Сумно криниченьці, як під калиною
В два чи три голоси пісні не чуть.
Щось пригадаю, зайду на хвилину я
Та й відеречко на денце впущу...

Чом же доріженька коротко вишита?
Кидала срібло зозуля в траву,
Та не вгадала, що вічно я житиму —
Доки співаю, допоки й живу.

ЩЕДРИЙ ВЕЧІР

В. С.

Щедруймо у Багатий вечір,
Щоб доброта, і теплота,
Й сердечність огортали плечі
Усім.

А тим, хто підроста,
Ще вірилось у дивовижі,
Хотілось бігти до своїх,
Чекати снігу, щоб на лижах
Писати про любов до всіх.
До всього, що є рідним краєм:
Гаїв, задуманих в півсні,
Ставків, річок і водограїв,
Що надихають на пісні,
Просторів, схованих в туманах,
Стежок, засріблених в росі...
Усього, що у слові «мама»
Єднається.

Щоб звідусіль
Промінням чистої любові
Від сонця, від очей, від зір
Нас гріло. Й щире, добре слово
Звучало скрізь: «Щедрий вечір!»

* * *

Вже зрідка зеленіє луговина,
Берези по коліна у воді.
І небо голубіє безневинно,
А ми такі, як завше, молоді.
Весь простір струменіє не чеканням,
А прагненням раптових перемін.
Так у душі тамоване страждання
На щастя схожу відбиває тінь.
Єднаймося з природою такою,
Як є вона, була і буде днесь...
Оновлюймося, лишаючись собою,
І світ оновиться із нами весь.

* * *

А за серпнем і вересень,
Не питавши згоди,
Важко падав, як селезень
На осінню воду.
І вибілів мені чуба,
І, немов до брата, —
Підем, каже, друже любий,
Курчат рахувати.
Що лишилось, то лишилось,
Що марне пропало...
Хто спитає, скільки сили
На осінь зосталось?
Кому треба правду знати —
На які двобої
Треба душу готувати?
Пораджусь з собою.
Нехай ближче ніби обрій,
Та щоби кортіло
Ще до зими зробить добре
Бодай одне діло.
Та й вибравши таку міту,
Межі не дістану —
Добре діло в усім світі
Не бува останнім.

КРИМСЬКЕ ЛІТО

Несіть дари богам...

М. Рильський

Завіса від цікад

рясна, дзвінка, мінлива...

До берега спокійно скрадається прибій.

В його розмові лад

надійний, незрадливий,

Як все в природі. їй

довіря і радій.

Яке дрібне усе

за цим правічним дивом,

Під сонцем з високості

що споглядає, жде,

Чи, може, хто несе,

усміхнений, щасливий,

Дари богам за все

й шукає місця — де?

Чи щось жертовне там?

Чи совісна молитва

За те, що казці цій

він Бог, Отець і Син?

Несіть дари богам

від серця — не в гонитві.

Несіть дари богам,

як заповів Максим.

* * *

Мені приснилась мати молодою
І пісня та, про пару голубів,
Немов вона схилилась над водою,
А голуб щось над нею туркотів.

А потім облетів навколо вишні,
Повів голубку в пишний верболіз.
Ще травень цвів безпечний і розкішний.
...І я прокинувся від розпачу і сліз.

* * *

В цьому році зима запізнилась
На дві третіх своєї пори.
Хтось і радий...

А тільки приснилось,
Як мчимося на санках з гори.
І не чути, як мати вечерять
Кличе нас, бо голодна кутя,
Що «Тарзана» привезли з трьох серій —
Без грошей нам байдуже...

Життя

Для нового витка за початок
Щось ясне із дитинства взяло.

Щоб відчути по-справжньому свято,
Треба втратити те, що було.

* * *

Загадай мені долю на останній межі.
Загадай мені долю, та мені не кажи.
Бо засніжене поле, тільки снить далина.
А дорога єдина і для мене одна.

Вибирати не треба, треба просто іти.
І прихилиться небо, щоб зернятку зрости,
Що у землю лягало, як мене не було,
І мене дочекалось, щоби поле цвіло.

Загойдаються хвилі, жайвір знов заспіва,
Будем разом на силі на багаті жнива.
А якщо десь у стернях мій загубиться слід,
То проклюнеться зерня, збереже родовід,

Заплететься узором у барвисте шиття,
В безкінечну дорогу, в безкінечне життя.
Все нові горизонти постають без межі.
...Загадай мені долю, та мені не кажи.

*Помітки на полях
дискусій*

* * *

Так бреше віддано і щиро,
Що вже повірив сам собі
І людям (хоч йому не вірять,
А в його брехні — дalebі).
Він знає, що вони те знають
І, знаючи, благословляють.

Хитрує кожен, щоби згодом
Брехати, що він був з народом.

* * *

*«Ми переголосуємо за Закон про Кабінет
Міністрів, хіба як зірка з неба упаде».*
(З однієї пресконференції)

Упала зірка просто з неба,
Причому прямо на Кабмін.
...Проголосуємо, як треба,
Якщо заплатять добре,
блін!

З ПОЛІТИЧНИХ БУДНІВ

- 1 -

Є недосказаного стільки,
Що серце рветься і болить.
Та досвід на сторожі зірко:
Кому і *що* там говорить?

- 2 -

У чому сутність компромісу?
Не в дефініціях приємних,
Не в хитрощах.

Він як завіса.

За нею на умі окреме,
А в ділі — часточка взаємна.

- 3 -

Майстерно правду-матку креше
Про владу.
Звісно — ворогам.
І так натхненно завше бреше,
Що, зрештою, повірить сам

- 4 -

Так звинувачує,

хоч стій

Чи падай в повені любові
До України!

Кожне слово —

Як вирок.

І як захист свій!

-5-

Клянутья ревно Україні
Про всяк про випадок хіба...
Та в кожного — свої хліба,
Як власні блохи на ряднині.

-6-

Вже все сказали.

Склали звіт,
Як жінка — дріб'язок у сумці.
Взялись разом поліпшити світ,
Хоч в кожного своє на думці.

-7-

Допоки мав на зиск приціл,
Був вірним партії й народу.
Нема синиці у руці —
Нема і вірності.
Порода.

-8-

Нарешті згоди домоглись,
Складні «бумаги» підписали.
Під час фуршету жартували,
Що добра чарка, як під сало...
Й по власних норах розійшлись.

-9-

І вознесуть,
і розіпнуть...
На людях й смерть прийняти можна.
На людях — мить.
Хвилина кожна —
Буденна, а не переможна,
Та з неї зміни проростуть.

-10-

«Ганьба!» і «Слава!» — нуль у сумі.
Не в тому річ, хто що кричить,
Збагни, чому душа болить.
Тих доста, що не здатні думать,
Ще більш — ледачих те робить.

- 11 -

Нічого не забув з Майдану:
Очей, довіри, сподівань...
І те, що ніє ніби рана:
Воно болить безперестанно —
Блищить на сонці навіть твань.

-12-

Немає правди у присягах,
Повторюваних всує скрізь.
Не треба вимучених сліз
І на показ страждань, відваги.
Із постаменту того злізь,
Він дутий, p l e a s e ,
 паскудо...
 P l e a s e .

ВІДПОВІДЬ ПАСКВІЛЯНТАМ

*...Парламент для багатьох
нагадує епізод з анекдоту про дембелів...
(Із газет)*

Оцінки чути... звідтіля
(Чи з переляку, чи з відваги).
Здається, ніби «дембеля»,
А виявляється — «салаги».

Бо служба, звісно, то не мед.
Державна... також не без браку.
У підсумку — кіно німе,
Де ті оцінки — всім до...
ШМИГИ.

З чистого аркуша

* * *

Кують зозулі вранці за Дніпром
На довгий вік усім на Україні.
Дитина спить.

Чи більше є добро?
Чи казку цю де-небудь ще зустрінеш?

Цвітуть сади у рідному краю,
Назустріч сонцю простягають віти.
Стою у чарах в долі на краю
І крила розправляю, щоб злетіти

Понад твої простори вікові,
Простори безконечні,
Україно!

Ми рідні із тобою по крові,
Це нам кують зозулі безупинно...

* * *

У час великої руїни,
В годину зраджених надій
Так хочеться простій людині
Не залишитися самій.
Звертаючись щораз до Бога
(Оскільки ні до кого знов),
Людина хоче на дорогу
Щось мати з вічних настанов,
Щоби собі хоч пояснити
Немарність праведних трудів.
...З чернетки не вдається жити,
Там чистий аркуш — кожен з днів.

* * *

Було вже клятв народу доста,
Було й образ на той народ,
Мов бачити не хоче росту
Від влади надбаних щедрот.
Дарма, звичайно, та образа,
Хоч не святий народ і сам.
Не раз було — попівська фраза
Йому важливіша за храм.
За храм душі, в якому совість
Його є образ, дух і суть,
І до випробувань готовність,
А не чекання: принесуть
І лад, і блага, і достаток,
І кущі райські без труда...

Який народ — такий порядок,
Які джерела — та й вода!

УКРАЇНІ

Благословенна і забута,
Своїми ж кинута людьми,
Ядучим попелом закута.

А ми...

Либонь, собі й не ми.

Нам під Отця б твого

І Сина...

Хоч мало схожі —

Не вини

(Хіба що вусами).

Вкраїно!

Оце такі

Твої сини!

Напівмайстри

Швидкого слова,

Напівзнавці,

Напівборці,

Напівбрати,

Напівпанове

З тризубом єдності

В руці.

З словами тими ж —

Про свободу

(До неї ніби ідемо),

Тим часом «рідному»

Народу

Нове лаштуючи ярмо.

Не вір

У їх облудне слово,

У їх перевертні-рядки.

...Стоїть заграда

Полинова
Над цвинтарем,
Де сплять батьки.

* * *

Перетворивши бал на тризну,
Державний офіс на сераль,
Тепер він — бог патріотизму
З приватним правом на мораль.
Біда народу і державі,
Де проповідує права
Той, хто, віщаючи, лукавить,
Той, хто присягу забува.

* * *

Біда, коли влада державна
Людині дрібній дістається.
Співмірною влада здається,
Вона в ній купається, славна,
І тішиться, й прихвоснів бавить,
Що всяк заглядає до рота.
А влада — найперше робота!

Біда, як недомірок править, —
Людині,
 народу,
 державі.

* * *

Святешні пані і панове,
Розмови ваші усебіч,
Сичання вашої любові
(До України, ясна річ)
Такого зла уже нанесли
Державі,
людям
та і вам,
Що варто пам'яті воскреснуть,
Що по рідні втрачав Іван.
Бо ви ж нізвідки не взялися —
Тутешні,
репані.
І ви
Патріотизмом зайнялися,
Сиріч товаром ходовим.
А Україна ще не вмерла
І, слава Богу, буде жить,
Якраз тому, що ви
не зжерли —
Не встигли, *проте*, «залюбить».

* * *

Коли кричить «Ганьба!» чи «Слава!»
Ісламо-греко-іудей,
Питаю: хто тобі дав право
Діла судити і людей?

За срібняки — щоб так улитись
В оцю смердючу каламуть...
Як треба високо цінитись!
І як насправді ницим бути!

БОГОШУКАЧАМ

Нам треба доброго царя,
Чи хоч би гетьмана, чи пана,
Щоб настанову гарну дав нам,
Немов священик з вівтаря.
Нам треба батюшку, аби
За його здоров'є молились,
І щоб його вельможна милість
На нас поширилась, слабих.
Слабих і сірих... Добре так:
Не знав, не чув...

І хата скраю.

А хто і що там вимагає —
Через царя подасть хай знак.
Бо, може, наш народ німий,
Бо, може, й думать ми негодні
(Чи мо' лінуємось сьогодні),
Бо патріоти: ми — не ми!

* * *

Кладемо квіти тобі, Кобзарю,
«З нагоди» більше,
а рідше — «так»...

Не раз хотілось
тоді і зараз

Тобі подати умовний знак,
Щоб зміг нещадно від постаменту
Змести пігмеїв усіх мастей,
Що дурманіють з політабсенту,
Забувши:

карлик не підросте;
не возвеличаться фарисеї;
брудне до тебе не пристає;
ліпити марне нових Мойсеїв,
бо ти єдино Мойсей і є.

...Хотілось, правда.

Але не буду —
Поради зайві.

Біда словам,
Бо в Україні є просто *люди*,
А є ще схожі.

Ти знаєш сам.

* * *

Скільки сказано і змовчано,
Що було і як збулось!
Скільки люду перетовчено!
Скільки доль перевелось!

Ми вдивляємось в історію,
Та усякому своє:
Хтось себе пізнав в Баторії,
Хтось в Мазепі пізнає.

Схаменіться, «знаменитості»,
Щоб Україну ваше зло
Й славолюбство, рівне ницості,
Кровію не залило!

* * *

Такі почувеш часом паралелі
В історії, в етапах, між людьми,
Що острах візьме: чи малі ми, ...леле,
Чи, може, п'яні, чи з похмілля ми?

А потім сам собі даєш пораду:
Ти висновок із іншого зроби!
Догребемо, поділимо, докрадем —
Й наблизимось до княжої доби.

* * *

Тарасе, батьку, простоту прости
І не сприйми за гумор чи образу.
Ніколи, думаю, не сподівався ти
Всіх земляків побачить в богомазах.

Отак собі призвичаїлись ми,
Тебе за Бога вибрали.

Пророка...

(З пророком, правда, трапилась морока:
Тут кожен годен, щоб взамін тюрми.)

А поки ще розкішно, в шароварах
В церквах тобі молитви воздаєм
Та в москалях, поляках і татарах
Шукаєм ворогів. Буває, навзаєм.

А може, ще до праці будем братись?
«Земля і праця...» — це одна з цитат...
Та не твоїх, а інших... бородатих,
Бо «Кобзаря» нам ніколи читать.

ФАРИСЕЮ

«Не зрадь Майдан!»
(З передвиборного плаката)

Ти прийди на Майдан,
Не забудь лише душу і совість.
Можеш подумки.

Стань

Перед ними одними на сповідь.
І не згадує слова
(Говорив ти їх складно й багато),
Чим була голова
Переповнена в тебе на свято?
То не свято твоє,
А мільйонів, що мали надію.
Вони вірили: є
Воля й правда — не цар чи месія.
Не пророк і віщун
Їх збирав на майданів долонях —
Дух свободи!

Не вщух —

Він відлунює й досі у скронях.
Він не дасть обвести,
В білих шатах пізнає тиранів.
Він тебе не простить
І під грім дорогих барабанів.
— Легковірних спаси, —
Я звернутись до Господа мушу.

Тільки ти не неси
На Майдан

те, що видав за душу.

ЗАКЛИК

Ударте в литаври!

У труби заграйте!

Святкові усі одягніть кунтуші!

Змінились вартові.

Лишилися... грати

На

стомленій

чорно

брехнею

душі.

Лукавство — в знамена!

Підступність — в плакати:

Мов, діло,

і думка,

і слово моє!

Радійте,

Історію слід шанувати:

Князівство,

гетьманство

лише настає!

ПРАВЕДНИКАМ

У нас біда з патріотизмом,
Бо він на ненависті зріс.
А коли вірний *так* Вітчизні,
То із трибуни зразу злізь!
Вона для обраних... собою,
Хто крикнув першим: «Ще не вме'!...»
Хто ж запізнився,

той до бою

Уже не годен.

Це німе

Кіно, без титрів навіть, правда,
Бо нащо титри? Наперед
Уже відомо, *хто* є зрадник
І *що* є подвиг.

Як на мед

За штатом — праведники

лізуть

Учити всіх, хто в «штат» не вліз.
Патріотизм взяли у лізинг
До перших (але справжніх) сліз.
Не хочу каркати, одначе
Як гряне грім — у тому й суть —
То «патріоти» нетерпляче
Нові ідеї вознесуть.
І будуть з ними попереду,
Ще й гасел повний арсенал.
А як за гроші —

при потребі

Взопіють Інтернаціонал.

* * *

А ми такі — ні кроку без пророка,
Вказующої царської руки.
І хоч в той бік не дивимось нівроку,
Бо й нащо нам така-сяка морока,
Та знов Мойсея ждем віки й роки.
Бо так воно написано: страждати,
На долю плакатись, що Бог її не дав,
Де нас нема — добра собі шукати,
Сусідами лихими прикриватись,
Неправдою.

А правду хто продав?
Хто заважав об'єднувать уділи,
Плече в плече згуртовувать полки?
Гострить шаблі (але щоб цілим миром),
Зійтись на волі, на землі, на вірі,
А не у межі забивать кілки?
А хто покійно в ярма сунув шию,
Своїх цурався за звертання «пан»,
Коли із них тягли останні жили?
Хто з вольності козацької накинув
Кавказу вільному невільничий аркан?
Ми все святі, нещасні й непорочні,
Однак ніяк не можемо збагнуть,
Що правді слід дивитися ув очі,
Що коли долі кращої ми хочем,
То треба про святенництво забуть.
І не лизать маріїнські паркети
З словами: «Досить! Царствіє прийшло!»
А всім: і президентам, і поетам,
І трударям без звань і еполетів —
Згуртовувати місто і село

На труд тяжкий — від небуття спасіння.
Бо далі нікуди — за нами не Москва.
Творімо в серці кожнім Україну,
Лукавство слів неправедних відкинем —
Пророчі лише праведні слова!
Свої гріхи розділить батько з сином,
Бо в нас історія одна: складна й проста.
За все в одвіті лише ми — єдині.
Щоб стала європейською Вкраїна,
Йй треба українською ще стать!

* * *

Без волі правди не буває.
Без правди волі не здобуть.
Ця істина стосунок має
До всіх.

 Ї ти не забудь.

Бо можна завше виправдання
Знайти душевній кривизні,
Притакуванню, припаданню
До папських туфлів.

 Але «Ні!»

Сказати рішуче, без оглядки,
Супроти влади і грошей —
Той зможе, хто на *вчинок* здатний,
Не на одні слова лише.

Як йшли в історію народи,
Хтось мудрий висновок зробив:
Людині хочеться свободи,
Рабові хочеться... рабів.

* * *

Господи! Як тяжко від неправди —
Зла, що нарядилось в доброту!
Не продав, не обманув, не зрадив,
А душа — собака на дроту.

Не дістать продажних — роздивися,
Що ти робиш? В роздумах
застиг:

Не своє стеріг — усіх обійстя
Від злодіїв... рідних і чужих.

Горло перехоплює...

Питання

Визріло, як: «Жити чи не жить?»
Обірвати враз усі страждання,
Чи неправду дротом закрутить?

ВІДВІДИНИ

Дворик. Над колонкою — калина.
Все довкруж зібралось до зими:
Виноград безлистий і хатина —
Мазанка шахтарська від війни.

Двері скособочені. Відкрито.
Пусткою війнуло і... не злом:
— Господи! Я знала, хтось та прийде,
Бо давно нікого не було.

Німо фотокартки — щастя свідки —
З стін кричать про те, що й ти любив.
— Холодно і голодно.

І гірко.
Й страшно, ніби зрадив чи убив.

Тут слова від першої любові
Я почув, що і тепер бринять.
— А ніхто — ні помочі, ні слова...
З пенсії ж рятунку не найнять.

Гоготить залізна плитка вічним.
Щось готую немічній в запас.
— Діда пом'янути було нічим,
Рік оце, як він пішов від нас.

«Поїзд... даль» — Сосюрине згадалось,
як сигнал із вулиці розтав.
— Я Валюші тут приготувала,
Це мені не треба буде... там.

Зблиснули сережечки в долоні,
Стисло груди.

— Нащо? Та невже?..

— То на згадку... Радість-то сьогодні,
Хай Господь усіх вас береже.

Світ пливе. Зупинений годинник.

Без одвіту змучене: за що?

Де ударні вахти? Де ми нині?

У якій забій добро зайшло?

Нащо ці баталії на пиві...

І реклами владців про життя.

Як у неї коси... ні, не сиві, —

Всипані золою забуття.

Двері щільно зачиню на клямку,

Щоб «крутим» з Донецька не здалось,

Що іще звільнилася ділянка

Там, де горе з правдою зросло.

Вже не червоніє десь держава,

Відпустивши совість за межу.

...А калина плакала криваво,

В золоті ховаючи сльозу.

ПАТРІОТАМ

О. Б.

Допоки ми вчергове погриземось,
І дощ,
 і сніг,
 і час — собі іде,
Поділять наші статки, наші землі.
Хай Україна жде. Нехай іще пожде.

А потім обнімемось і заплачем,
Бо, бачите, Вітчизні знов біда.
А ворогів, якщо нема, призначим,
І знову — колом впевнена хода.

На розбудову. Звісно, від основи,
Щоб каменя на камені...

А там

«...не вмерла Україна»... від «любові».
Прокляття шлемо нашим ворогам!
І будемо святечні і пречисті,
Дамо історії героїв назавжди
(Чи на сто літ, чи знову літ на триста)!
Ми погриземось...

 Ти, Вкраїно, жди...

СПОДІВАННЯ

Краєвид.

Аж за душу

хапає!

Понад ставом ріденько хати...

Косий дощ

котрий день

наступає

На городи,

стежки

і плоти.

Помирає село.

Помирає,

Огортаючись круг кладовищ,

Де вже *вічна я пам'ять*

збирає

Тих, хто світ піднімав з попелищ.

Бур'яни на забутих обійстях.

Як в чорнобильській зоні — до стріх...

«Реформаторе», Бога побійся,

Бо за цей, неспокутний

твій гріх

Не відмолишся в третім коліні,

А на місці святого Петра

Тебе дядько небритий зустріне.

Він тобі нагадає,

що рай

Не в твоїх золочених хоробах

Із полками злодюг на розвід,

А у полі,

де й досі сірома

Колоски пригортає, як світ.

Де покинутий Богом і ладом
Злидень землю трима на собі
Та облудну ненависну владу,
Що вмостилась йому на горбі.
І не ремствує, терпить.

І долю

Лише зрідка відчайно клене,
Коли гнів виринає споквола...
І тебе він, повір, не мине.
На коліна!

Молися й молися!

Бо як піде із поля і він,
То вжахнуться іздалека й зблизька,
Й по тобі вдарить праведний
дзвін.

А бідак...

ти з «любов'ю» до нього

Не пускай крокодилячих сліз,
Бо він сам, як дорога до Бога.
З фарисейством до правди не лізь!
Все він бачить.

Бо хата не скраю.

(Де той край у десятка дворищ?)

Помирає село.

Помирає,

Огортаючись круг кладовищ.

...Після злив ще земля не підсохла,

Ще блищить у калюжах вода,

А усміхнений

сонячний сонях

Через тин

на людей вигляда.

* * *

Хвилює навіть звіддала
Все те, що часом тільки сниться:
Чи непроорана земля,
Чи перестояна пшениця.

Бо є суєтності зачин
У тому — добрий чи недобрий
У тебе настрої.
Долі плин —
Як проводжання хмар за обрій.

Все, що турбує — данина
Стереотипам щастя, горя.
А в світі істина одна:
Земля і хліб —
У цьому корінь.

СПОГАД

До цих пір не стирається в пам'яті свіжа картина,
До цих пір відрізняю, як наша корова реве.
...Я зганяю її із горбка на колгоспну машину,
Мати поруч, в сльозах, їй траву, примовляючи, рве.

Все життя — крізь дитинство, і холод, і голод,
і війни
Не в хліві — у сім'ї годувальниці наша жила:
То Марушка, то Зірка, то Квітка — в господі,
нарівно
Вона рід свій з родиною поруч постійно вела.

А тепер... покаліченій працею, віком і горем,
Вже несила для матері все обійти у дворі.
Вона з квіткою й Квіткою, як із сестрою, говорить,
Є причина їй жить — підніматись щодень до зорі.

А тепер... Все іде, та на круги свої не вертає,
І останню надію, як нитку... як ниточку, рве.
Мати горе своє і свій розпач уже не ховає,
Тільки подумки Квітку назад, ніби захисток, зве.
Вже в дорозі, коли за село повертала машина,
І черешня під вітром серпневим збиралась
за нами іти,
І пулась Квітка лицем у стареньку мою
куфайчину,

А і очей її тихо зривалися сльози в світи...

14.11.2005 р.

* * *

Свіжий хліб. Тому й черга велика,
Трохи гамірно, бо — гастроном.
Невідомим собі чоловіком
Краще бути отут. Щоб прийом
Не вести там, де сутність прозора
В кожній постаті, позі, словах.
Вибачайте, та правда сувора
Викликає подекуди жах...
Вже до каси зовсім недалечко.
Щось сварливе до неї дійшло —
В повній сумці добра на вервечках:
Магазинної розкоші тло.
Там ковбаси, цукерки і шинка.
Помічаю усе мимохить.
Раптом голос дитячий до жінки:
— Тьютю, булочку, — просить, — купіть...
Не збагнув іще драму сюжету,
Як у відповідь гаркнуло зло:
— Де ви тільки на мене беретесь!
Щоб добра вам повік не було!
У хлоп'яти очей озеречка,
Воно, сором здолавши, стоїть.
Худорбу не сховає пальтечко,
Хлопчик їсти благає, як жить.
— Йди сюди, що ти хочеш? — питаю.
Оченьята на кекс: — он оте...
Дістаю і плачу, і... тікаю,
Осквернивши немовби святе.
Ненавиджу себе і державу
За принизливу, люту ганьбу,
За бездушність, наругу над правом,

державний лик.
Повіями в Варшаві та
Стамбулі...
Рабів наймайстровитіші
полки...
Берем Європу! А візьмемо...
дулі
З своєї ж лиховісної руки.
Ідіть! Служіть! Мовчіть
і аплодуйте!
Допоки злодій поцінив
і трон.
Лакейське чванство, як
і панство дуте,
Звучать на Україні в унісон.
І плаче дощ, бере Париж
в обійми...
І арія — довершений ясир...
І гнівиться у серці Україна,
І кличе до пощерблених
сокир!

9 листопада 1999 р.

Париж

* * *

Дрібниці зрання і до ночі,

Уже важливе і... пuste.

Роздратування,

як не хочеш,

Росте.

Ну, хто це вибрав ритм і клопіт?

Де місце вищих устремлінь?

Хіба це доля?

Та й робота —

Амiнь.

Одне хіба рятує — люди

Не зять поденщика тавро.

Роби, що мусиш.

З того буде

Добро.

* * *

Манить як далина! У степу тільки коників видзвін.
Дозрівають хліба. Романець при дорозі зацвів.
Не було і нема серед бачених скрізь краєвидів
Отакого ясного, куди б повернутись хотів.
Тут нема суєти, нез'ясова них справ і обманів.
Тут усьому є лад, сув'язь вічних і добрих начал.
Тут стежки не криві, і ходити звикають тут прямо,
Як і жити по правді, і бити за правду з плеча.
Манить як далина! Злотний колір сягає під обрій.
Вітерець обцілює руки мої і уста. Земле рідна моя!
Ти не знаєш, як бути недобрій.
Хай же добрими всіх робить вічна твоя доброта!

* * *

Я. м.

Народе мій! Така твоя судьба —
Як у людей: не гірша і не краща.
Піднось себе, коли прийшла доба,
Твори, щоб знав, за що живеш
і нащо.
І не просись: приниження уб'є
Твоє ім'я.
Що варті різні узи,
Коли в душі зозуля не кує
Вік довший, ніж у німців чи французів?!
Та що вони? Та що — чужий зразок?
Ти сам — історія, для прикладу пригідна.
Чужі оцінки — брязкальців разок,
А варте те, чим серед інших рівний.
В труді, у силі, в правді, у борні
Знайдеш усе, що є лицем народу.
Тримайся і рости!
Трудися день при дні —
І будеш рівним.
Вільним будеш.
Гордим!

* * *

Маленька репродукція — вікно
У давній час, чомусь повитий сумом:
Лле жінка обережно молоко
І думає свою буденну думу.

Без пози. Добрі руки. Повний стан —
Така собі проста майбутня мати.
Ну як, скажи, жилося, рідна, там,
Чи встигла ти кохати і страждати?

Я к поспішала вранці на базар
Краєчком мокрої, холодної бруківки,
Несла в собі священний світлий дар
Продовжити життя — найвище право жінки.

Ділила доброзичливість свою.
А як тобі? Бо, може, й заздрив дехто,
Що годувала батькову сім'ю,
Що зчарувала працею Ван Дельфта.

Робота ж твоя вічна. І сама
Вона в тобі, як загадка, відбилась.
Вже триста років, як тебе нема...
А молоко у глечичку лишилось!

* * *

А час іде,
І сон не в руку...
А що і де? —
Ніде ні звуку.
Чим далі — сам
За все в одвіті,
Поради — крам
Неходовитий.
Оклади зла
Різноколірні,
І несть числа
Стрільцям добірним.
В них вистача
І куль, і шроту,
А в мене час
Лиш на роботу.
Та ось сигнал
(Ловлю:
Чи горній?)...
Супроти зла
Любов загорне
В блакитний сум,
Бо на пораду —
Не понесу
Броню із правди
Душай нехай
Не чує гратів

Мій рідний край!..
Я рву шпагати.

* * *

Так інколи досада допече
Від того, що народ мій і державу
Паплюжать. Та ще докір за неславу
Від тих, хто не говорить, а рече, Почуєш.
Втім, хай докори звучать.
Хто кида їх — не так уже й важливо.
Хай чують їх оті, що тягнуть жили
В труді, в нужді, в брехні.
Хто із плеча
Не скине навісний тягар облуди,
Щоб дихалося вільно, щоб була
Єдина правда.
Щоб вона звела
Усіх у вищість ту, що зветься *люди*.
А поки що нема того. Нема.
І буде так, допоки хата — скраю.
Є докори. А правда ще німа.
...Але ж неправду сам ти вибираєш.

* * *

В екранах ТУ невилазно,
У клятвах народу і без,
Політика найнятих блазнів
Не знає ні міри, ні меж.
І той, хто найбільше грабує,
Хто шкуру з сіроми дере,
Про захист його репетує,
За душу нужденну бере.
Я знаю, це просто «агітка»,
Поезії й близько нема.
Та як докричатись, щоб тітка
Такою й сприймалась сама.
Що дядько і в Африці дядько,
А не благодійник чи гість.
Що він запровадив порядки,
Де хто не працює — той їсть.
Аби обікрадену долю
Побачив народ, зрозумів,
Що ним короновані — голі,
Що винні у всьому самі.
Що треба в загальному горі,
Шукаючи винних людей,
Той палець,
 що тицяє вгору,
Прикласти до власних грудей.

* * *

Шукаю диво дев'яти драконів,
Хоч їх ніхто не бачив у житті —
Ні жодного!

Та хочеться знайти,
Бо саме дев'ять треба за законом,
Всіма що визнається.

Й розмістить
Їх на коньку далекої хатини,
Що виглядає ніби з-за Дніпра:
Де господиня? їй прийти пора
Із лугу, з трав,

погожої години,
Коли віночок променів довкіл
Малює ієрогліф щастя нині,
Де літо, тепло...

І тепло відтіль
Сюди аж долітає.
Тут з драконом
Я — статуя жива Л а о к о о н а...

30.03.2007р.

Пекін

* * *

Ти можеш бути навіть лжетираном
(Бо й до тиранства треба дорости),
Та час прийде

(чи пізно,
краще — рано),

Коли на сповідь вирушиш і ти.
Тоді згадаєш ті прості й пророчі,
Уживані в буденності слова,
Де совість є, де погляд очі-в-очі,
Де батькова безвинна голова.
І я не знаю, як ти їх обійдеш,
Чи знову зміст зведеш на манівці?
Так вже не буде. Правда й кара зійде
Не з терезами —
із мечем в руці!

снага.

Сказавши так, я славлю чоловіка?
Ні, мова не про те. Семантика нага:
Я лиш сказав про те,
що фарисей
великий.

* * *

У кожному ділі треба
До серця дійти, до суті,
Бо так — хоч прихилиш небо —
Лишаєшся лиш присутній.

Але і тоді, як справу
І знаєш, і робиш добре,
Не думай, що ти державник...
Від нинішніх аж до обрив.

Наш час такий: щоб не сталось,
Нічого не буде просто.
То й щиро робити — мало,
Ще треба піднятись
в зрості.

* * *

Не уявляв, не мріяв і не радий,
Що вік такий, як він у мене, є.
Хоч так, коли зізнатися по правді,
То він мене не дуже дістає.

Бо що змінилось? Опустилось небо?
Розверзлася, спустошилась земля?
У дзеркало не глипай без потреби,
Щоб не лякався того, що... звідтіля.

Живи, як жив. Не панікуй, не кисни.
Як любиш, то нікому не кажи,
Бо всі зрадіють, коли рак присвисне.
Щось заболить, то трохи полежи.

І дякуй Богу, коли носять ноги,
За те, що рідні, друзі є, ...народ...
Він теж тебе згадає, навіть з богом
З малої літери...
Без засторог.

* * *

Із степу їхали дівчата
Й жінки, що звично звались так.
Співали щось про руту-м'яту,
Про те, що десь «скакав козак»...
Їм кожен день був — труд і свято,
Ще часу, часу до війни...
І з ними десь співала мати
(Ще не було мене)...

Тини

Стояли в ружах червонястих
В почесній варті жнивварям.
...Нам треба пам'яттю припасти
До сліду їхнього.

Щоб нам

Збагнути суть свого коріння
Й дороги, правди і мети,
І що багате покоління
Тоді, коли не треба йти
Шукати долі поза краєм,
Де ти зростав, де ти еси,
Бо тільки тут тебе вітають
Так широко: із води й роси.

* * *

Ми так нічого й не змінили
В собі, вбачається мені.
Природа дарувала крила,
А ми їх топимо в багні.
В полоні ницості і пихи,
Зарозумілості і зла
Не доростаємо до втіхи —
Вділити іншому тепла,
Побачити, як сходить сонце
Для всіх однаково,

для всіх!

Життя — малесеньке віконце
Із небуття.

Який же гріх

Такий дарунок не цінити,
Чи розміняти на пuste!
Нам в радість,

в радість треба жити —

Життя із радості росте!

* * *

Сказати б, досвіду бракує...
Так ні!
Ознака ремесла,
Тих, що тебе щодня шельмують,
Пропланих?
Їм несть числа.

Причїм удавана образа —
За слово, що до правди зве.
О, ця продажності зараза,
Вона країну розірве!

У кожнім ділі є напруга,
І служба слову — нелегка.
За древністю немов би друга,
Але за змістом — то така ж.

* * *

Я злішаю,
і це — погано,
Хоч є причини, далєбі.
Не вікове це, не від мами,
Та й правда, звісно, не в злобі.

Я ладен ворогів любити,
Але сказати поспішу:
Щоб справедливості добитись,
Я їх в обіймах... задушу.

* * *

Є істини такі прості,
Як хліб,
 вода,
 як спрага й голод,
Їх ціну можна осягти
Утративши.

 Проте довкола
Всіляких крайнощів, бува,
Що доля, писана знічев'я,
Так близько лихо відкрива
(За Кобзарем: «У люте врем'я»),
Що мимоволі

 золоту
Шукає доля середину,
Оберігаючи оту —
Не істину — тебе, людину.
Бо вище істини нема.
Людина — істина сама.

* * *

Не кидаймо землю,
і луки,
і води.

Не можна вернути покинуте. Ні.
Байдужість і зло не прощає природа,
Вона лиш одна. Це лиш ми в множині.
Я бачив хати в бур'янах попід стріхи.
Я плакав без сліз за усім, що було,
Коли я у рай випадково заїхав.
А звався він просто: поліське село.
Там люди світились добром до усього,
Там луг колисав старовинні пісні,
Там верби стояли вінком край дороги,
Любов розривала там груди тісні.
Здавалось би, жити і Бога просити
За цю безконечну, ясну благодать.
Але ж...

ми пішли. Урбаністики сито
Назад не пустило. І ніби печать,
Печать запустіння упала на долю
І краю цього, і, найперше, людей.
І тільки печаль, як перекотиполе,
Пливе, прислухаючись: може, прийде
Хоч тінь якась людська, хоч пам'ять
воскресне,
Хоч півень під ранок ударить
крильми.
Хоч, може, не зовсім зоря перекреслить
Надію, що лишаться люди людьми.

* * *

У каламуті підступів, брехні,
Коли їх вал дев'ятий покриває,
Коли не видно: ночі це, чи дні —
До правди виходу,
як до життя,
шукаєш.

Тоді згадаєш раптом перископ
(Очеретинку в давнім обладунку),
Щоби поглянути:
це справді вже потоп?
Ковток повітря є ще десь без трунку?
Отак мені поезія в цей час —
Не хизування запізнілим хистом,
Це спосіб виживання.

Бій за нас!

За честь і правду!

Захист беззахисних!

27.07.2007 р.

ДОПОКИ ЖИВУ

Це мій світ.

Це мій світ. Він такий, як удався.

В ньому хвиля зелена по полю біжить,

А ще вища у морі, де сум заховався,

І над хвилею чайка по колу летить.

Все нечутно так, ніби у кіногазеті —

До сеансу,

давно,

у глухому селі.

А то раптом прорветься музичним

букетом,

Де і жайвір,

і чайки,

і трактор в ріллі.

Нахиляється мати у білій хустині...

Хороводяться внуки мої. Вже мої...

В цьому світі немає сухої пустині,

Хіба Сухов долає під сонцем її.

Іще юний Гагарін...

Каштан в світотінях...

З радіоли у клубі хвилюється вальс

Чи молитва висока із вуст Робертіно...

В Голосієво шепіт: «А звати як Вас?»

Дружний крок на плацу і поштові листівки.

Вчитель — юність спочатку. А може, й не так...

Бахмач,

Рівне,

Донецьк,

Богуслав,

Шепетівка...

Сотні тисяч очей,

пристрасть,

мука,

плакат...

Це мій світ! Він в мені, як багаття, клекоче.

Він болить і німує, сміється і зве.

Безконечний і милий, сумний і урочий,

І єдиний.

Допоки живу — він живе.